

RECENZIE

la lucrarea *Drept penitenciar* (note de curs) autor, conf. univ., dr. Octavian Pop

Inițiativa elaborării unui curs de *Drept penitenciar* a plecat de la nevoia de a oferi studenților de la Facultatea de Drept, care studiază această disciplină, dar și celor care lucrează în penitenciare, o concepție actualizată, modernă și unitară despre principiile de organizare a activității cu deținuții, punând la dispoziția celor interesați un limbaj comun și un instrument valoros de lucru, care explică și oferă soluții adecvate problemelor din închisori.

Cursul conf.univ., dr. Octavian Pop de la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova, încearcă să prezinte studenților și lucrătorilor din penitenciare o vedere de ansamblu și să explice în mod concret valoarea și înțelesul normelor de legislație europeană în domeniile ce trebuie aplicate în sistemele penitenciare din fostele țări comuniste, norme ce au fost acceptate de întreaga lume.

Acest curs tratează problematica penitenciară în general, privită din mai multe planuri, sunt enumerate și o serie de sisteme penitenciare cunoscute de-a lungul procesului evolutiv al închisorii, locul și rolul penitenciarelor în societate, precum și principiile generale ale executării pedepsei cu închisoarea și reforma penală internațională.

Viața în închisoare nu poate fi cuprinsă în imagini. Situațiile și comportamentele umane sunt complexe și de aceea acțiunile în acest domeniu trebuie să fie foarte bine cântărite.

Acest curs de drept penitenciar încearcă să furnizeze o bază pentru continua îmbunătățire a practicii în penitenciare, dar și de cunoaștere a problematicii acestora în gândirea de soluții și rezolvarea lor.

Prof. univ., dr. GEORGE ANTONIU
Directorul Institutului de Științe
Juridice al Academiei Române

RECENZIE

la lucrarea *Drept penitenciar* (note de curs)

autor, conf. univ., dr. Octavian Pop

Cursul de drept penitenciar, al cărui autor este conf.univ., dr. Octavian Pop, de la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova, încearcă să dezvolte ample studii de cunoașterea obiectivelor prioritare ale politicii execuțional-penale a statului moldovenesc, politică în deplin acord cu recomandările internaționale în materie.

Între tratamentul și regimul penitenciar aplicate deținuților sunt deosebiri esențiale mai ales că, în ultimul timp, s-a renunțat la ideea că închisoarea poate fi terapeutică pe întreaga perioadă a pedepsei. Se cunoaște, dar s-a și demonstrat în baza statisticilor întocmite de criminologi și sociologi, care studiază fenomenul infracțional, faptul că o mare parte dintre deținuții încarcerați nu pot fi influențați să părăsească câmpul infracțional și că transformarea lor depinde de dorința și atașamentul cu care cooperează. Așa se explică de ce noțiunea de „tratament” este controversată, motiv pentru care principiul coordonator nu mai este tratamentul obligatoriu, ci crearea posibilităților unui tratament pentru toți acei care doresc și vor să profite de conținutul lui.

În schimb, regimul penitenciar este perceput ca o totalitate de restricții și sancțiuni reglementate de lege și aplicate în spiritul regulamentului, atunci și acolo unde practica conducerii penitenciarului o impune.

Obiectivele oricărui regim penitenciar sunt: încadrarea în programul zilnic al deținuților condamnați; participarea la activitățile socio-educative; participarea la muncile productive ordonate la cursurile de calificare și supunerea la perchiziții; îndeplinirea obligațiilor și restricțiilor specifice vieții din închisoare; exercițiul în folosința drepturilor și recompenselor în limitele prescrise de lege; suportarea măsurilor disciplinare aplicate pentru abateri nominalizate în baza legii și posibilitatea beneficiului liberării condiționate.

Cunoscând faptul că natura funcțiilor de aplicare a legilor pentru apărarea ordinii publice și că maniera în care se exercită aceste funcții au o influență asupra calității vieții în penitenciar, dar și asupra societății în ansamblu și ca o consecință directă a codului de conduită pentru responsabili cu aplicarea legilor elaborate de Consiliul Europei, în prezent se pune un accent deosebit pe rolul și statutul personalului din penitenciare.

Studiind amănunțit acest curs de drept penitenciar, ajungem la concluzia că cel mai potrivit lucru în cadrul sistemului trebuie să se bazeze pe un stil de conducere pozitiv, pe încurajarea performanțelor și spre o abordare totală a îndatoririlor profesionale.

La întocmirea notelor de curs necesare procesului de învățământ pentru studenții facultăților de drept, autorul nu a pornit de la o operă preexistentă anume. Aceasta nici nu există în domeniul dreptului penitenciar. În schimb el a selectat, a cercetat și a interpretat un număr de lucrări, studii, articole și traduceri preexistente, semnate de autori și specialiști în domeniu, dar și de personalități europene în materie penitenciară.

**conf. univ., dr. VITALIE RUSU,
Facultatea de Drept, Universitatea
de Stat „Alec Russo” din Bălți**

Cursul I. Introducere

Apariția și dezvoltarea acestor note de curs de drept penitenciar au fost determinate de transformările sociale și politice din societate și ca o concepție nouă privind scopul și funcțiile pedepsei privative de libertate în special, și a tuturor pedepselor sau măsurilor de siguranță ori a măsurilor educative în general. Atât timp cât pedeapsa privativă de libertate avea drept scop intimidarea, izolarea totală ori eliminarea condamnaților, regimul penitenciar și problemele executării acestora se reduceau doar la asigurarea mesei și disciplinei riguroase a condamnaților. O expresie a unei asemenea concepții despre pedeapsa cu închisoarea era regimul penitenciar bazat pe izolarea celulară sau pe munca în comun sub regimul tăcerii. Când însă pedepsei privative de libertate și celorlalte pedepse li s-au fixat, ca urmare a nevoilor sociale, un nou scop și noi funcții, anume îndreptarea, reeducarea ori reclamarea condamnaților, în legislația execuțional penală drept consecință, expresia acestei concepții s-a multiplicat și s-a dezvoltat continuu.

Prin drept penitenciar se înțelege acea subramură de drept ce cuprinde ansamblul normelor de drept prin care se reglementează executarea pedepsei cu închisoarea. Cum această pedeapsă se execută într-un penitenciar, ramura de drept a fost numită *drept penitenciar*, care însumează normele de drept ce reglementează executarea pedepsei cu închisoarea și toate sancțiunile de drept penal (măsuri de siguranță și măsuri educative) ce implică o restrângere a libertății.

În ultimele decenii dreptului penitenciar i se dă un sens și mai larg, anume totalitatea normelor de drept privind executarea pedepselor principale, a pedepselor complementare și a pedepselor accesorii.

Dreptul penitenciar cuprinde totalitatea normelor de drept privind executarea pedepselor (pedepse principale, complementare, accesorii) și a celorlalte sancțiuni de drept penal (măsuri de siguranță și măsuri educative).

Așadar, în sensul celor susținute mai sus cu privire la evoluția concepțiilor privind domeniul executării pedepselor și a celorlalte sancțiuni penale, se pune în discuție însăși denumirea de drept penitenciar.

Noțiunea de sistem penitenciar și domeniul dreptului penitenciar

I. Noțiunea de sistem penitenciar

Încă din cele mai îndepărtate timpuri, oamenii s-au scindat în două clase: bogați și săraci. Antagonismul acestor clase a făcut posibilă apariția închisorilor. Existența acestor locuri a fost determinată de necesitatea sancționării celor care încălcau normele de conduită stabilite și, de aceea, întregul proces evolutiv al închisorilor, al diferitelor sisteme penitenciare trebuie privit ca un fenomen social-istoric.

În epoca sclavagistă, principalele pedepse erau cele corporale, iar pedeapsa închisorii avea o sferă foarte restrânsă de aplicare. Închisoarea era considerată mai mult o măsură preventivă, iar nu o pedeapsă, lucru prevăzut de dreptul roman.

Odată cu trecerea timpului, închisoarea a devenit loc de supliciu al celor care nu se supuneau legilor statului. Astfel, în feudalism privarea de libertate era caracterizată prin torturi și chinuri groaznice, toate aplicate din ordinul inchiziției.

În capitalism, starea generală a închisorilor din țări diferite era lamentabilă. Din cauza condițiilor ingrate din închisori, unele personalități cu idei progresiste din rândurile tinerei burghezii și-au dat seama de aceste lucruri, astfel încât au început să aducă regimului penitenciar anumite îmbunătățiri prin diferite măsuri.

Creatorul sistemului penitenciar modern este considerat J. Haward, englez de origine. Acesta, în urma unor studii, cercetări și a propriei experiențe a propus o reformă a închisorilor, pornind de la ideea că cei privați de libertate trebuie să fie ținuți închiși în locuri igienice și să li se creeze condițiile minime pentru a putea fi recuperați de societate.

Această concepție mai umană a inspirat legislațiile penale din țările europene, astfel că s-a început îmbunătățirea regimului de detenție prin instaurarea unor măsuri de “regenerare morală” a celor aflați în detenție și construirea de închisori care să ofere acestora condiții cât mai umane.

Elementele principale care definesc noțiunea de “sistem penitenciar” sunt cele privind modalitatea de executare a privațiunii de libertate și tratamentul aplicat celor aflați în spatele gratiilor.

Penitenciarele, ca instituții specializate cu atribuții privind organizarea și asigurarea executării pedepsei cu închisoarea și a măsurilor de executare preventivă, trebuie să aducă o însemnată contribuție în tratamentul celor condamnați și resocializării lor pentru a deveni elemente utile societății.

Un rol important în acest sens trebuie acordat respectării drepturilor omului, consemnate în Declarația Universală a Drepturilor Omului.¹

II. Domeniul dreptului penitenciar

Dreptul penitenciar are menirea de a stabili regimul de executare a pedepsei închisorii și totodată mijloacele de utilizare a acestui regim.

În cadrul domeniului Dreptului Penitenciar trebuie să stabilim mai întâi semnificația termenului “tratament penitenciar”, care desemnează reacția socială împotriva persoanelor ce comit fapte care vin în contradicție cu legile societății.

Importanța Dreptului Penitenciar constă în faptul că el luptă împotriva infraționalității și a criminalității.²

III. Sensurile social-juridice ale sintagmei *pedeapsa închisorii*

Pedeapsa închisorii se aplică tuturor celor care au săvârșit fapte antisociale și care sunt condamnate de legile penale. Trebuie specificat faptul că pedeapsa închisorii presupune în primul rând un rău, iar în al doilea rând, – o suferință.

---

¹ Octavian Pop. *Drept penitenciar*. Ed. Mirton, Timișoara, 2001, p. 17-19.

Pedeapsa închisorii este un rău pentru că:

1. Persoana privată de libertate este nevoită să accepte indivizi aflați sub influența răului și a infraționalității.

2. Persoana privată de libertate este inclusă într-un sistem de relații viciate, unde brutalitățile de tot felul și forța fizică reprezintă aproape singurul mijloc de a se ajunge la om.

3. Făcând o radiografie în mediul penitenciar, se poate constata faptul că, oamenii penetrați de rău sunt cei care impun celorlalți semeni, aflați în detenție, principiile pe care trebuie să le respecte cu multă strictețe.

4. Mentalitatea infrațională din mediul penitenciar are consecințe negative asupra psiho-fizicului individului.

5. Oricât de mult s-a încercat ca mediul penitenciar să fie transformat într-un mijloc de educație, acest lucru nu s-a putut realiza.

Astfel, de multe ori penitenciarul devine un loc unde cel condamnat dobândește mai multe deprinderi caracteristice lumii cu predispoziții infraționale.

Pedeapsa închisorii este o suferință pentru că:

1. Trebuie acceptată necondiționat supraaglomerarea din camerele de detenție.

2. Trebuie acceptată atmosfera tensionată din mediul în care persoana este nevoită să-și petreacă existența o perioadă de timp.

3. Apar muștrările de conștiință care îl tulbură neîncetat, căci închisoarea rămâne în sufletul celui privat de libertate și după ce își ispășește pedeapsa.

4. Încet, dar sigur personalitatea celui condamnat este diminuată atât de mult încât, de multe ori, este distrusă.

b) Caracterul retributiv al pedepsei închisorii:

---

² Petrance Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de politică „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 15-20.

1. Individul găsit vinovat și responsabil pentru fapta antisocială săvârșită trebuie supus legii în sensul în care a neglijat conținutul sancționator al acesteia.

2. Individul găsit vinovat și responsabil pentru fapta antisocială săvârșită trebuie să conștientizeze că ideea de justiție progresează, astfel încât fapta sa nu rămâne nepedepsită.

3. Hotărârea de condamnare reflectată în pedeapsa aplicată după gravitatea faptei și vinovăția individului are menirea de a reprima acele fapte care contravin relațiilor sociale.³

---

³ Petrace Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 20-23.

Cursul al II-lea. Ideile de bază ale tratamentului penitenciar

I. Caracterul punitiv al sentinței de condamnare

Sentința de condamnare este o sancțiune penală cu caracter punitiv prin ea însăși.

Pentru cei care își desfășoară activitatea în mediul penitenciar, pedeapsa închisorii este o problemă personală.

Pentru membrii societății, interpretările sentinței de condamnare sunt multiple:

- cel condamnat la închisoare este pedepsit pentru că a greșit;*
- cel condamnat la închisoare este pedepsit ca el să nu mai greșească;*
- cel condamnat la închisoare este pedepsit pentru că a greșit, dar totodată și pentru a nu mai săvârși greșeala.*

Referitor la caracterul punitiv al pedepsei cu închisoarea trebuie reliefat faptul că executarea pedepsei constă în privarea de libertate.

II. Tratamentul penitenciar aplicat în grupuri de condamnați

Tratamentul penitenciar va fi aplicat tuturor celor condamnați în cadrul perioadei de executare a pedepsei cu închisoarea.

Un rol deosebit îl are programul de tratament individualizat care, pentru a avea rezultate pozitive, trebuie să satisfacă anumite criterii. Astfel, în elaborarea lui trebuie să se țină cont de categoriile penale, profesiunea desfășurată în libertate, durata și natura pedepsei aplicate, gradul de pericolozitate a individului și starea de recidivă.

a) Factorii de tratament

În penitenciar, tratamentul aplicat are o susținere vizibilă, are o suprafață de susținere și este de natură materială în spatele căruia se situează condamnatul.

Factorii de tratament sunt determinați și iau naștere “ad extra” penitenciarului, în procedura de urmărire și cercetare penală.

Impulsionarea tratamentului penitenciar este dependentă de specialiști. Dar lipsa acestor specialiști, care trebuie să aibă o deschidere față de preocupările celor condamnați la închisoare și care trebuie să descopere orice detaliu pentru a satisface cerințele acestora de orice natură în conformitate cu legea, nu face altceva decât ca tratamentul penitenciar să rămână dependent de factorii personali, dar și de factorii care fac referire la modul de organizare a influențelor.

Factorii tratamentului penitenciar pot fi grupați în trei categorii:

Din prima categorie fac parte: *munca, pregătirea profesională, școlarizarea, educația generală, pregătirea socială și îngrijirea religioasă-morală.*

Din a doua categorie fac parte: *activitățile în conformitate cu timpul liber, exercițiile fizice, vizitele și corespondența cu cei din exterior și învoirea din închisoare.*

Din a treia categorie fac parte: *cărțile, revistele, ziarele, mijloacele audio-vizuale (radio, TV), sprijinul pentru munca socială și tratamentul psihologic, cât și cel medical.*

b) *Concepte de tratament penitenciar*

Tratamentul penitenciar poate fi aplicat numai atunci când au fost selectate reacțiile celui condamnat la închisoare, care apar ca rezultat al corelației dintre el și mediul penitenciar.

Conceptele de tratament penitenciar poartă această denumire pentru că ele își demonstrează utilitatea în muncă.

Relații de corespondență între factorii și conceptele tratamentului penitenciar:

1) ***factorului muncă*** îi corespunde conceptul: produs muncit, oferă hrană și un trai decent, dar și o relaxare necesară;

2) ***factorului pregătire profesională*** îi corespunde conceptul: evaluarea personalității unei persoane în funcție de calificarea profesională dobândită.

3) *factorului îngrijire moral-religioasă* îi corespunde conceptul: existența conștiinței morale, care prevede că binele să fie înfăptuit, iar răul evitat etc.

III. Forme concrete de aplicare a tratamentului penitenciar

Este cunoscut faptul că scopul pedepsei închisorii este prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, însă acest scop nu poate fi realizat doar prin intermediul tratamentului penitenciar. Pentru a avea certitudinea eficacității pedepsei închisorii, este important să conștientizăm și să știm să transpunem în practică tratamentul penitenciar, a cărui aplicare corectă poate avea rolul de a încuraja formarea unei atitudini adecvate față de normele societății, care se poate obține prin crearea unor regimuri de închisori adecvate și prin repartizarea deținuților în cele mai potrivite regimuri.

Prin termenul **regim adecvat** trebuie să înțelegem acea formă concretă de aplicare a tratamentului penitenciar, cu mențiunea că trebuie să se țină cont de anumite criterii: separarea deținuților pe secții și camere de detenție, după categorii penale, după natura infracțiunilor săvârșite, după durata pedepselor, starea de recidivă, periculozitatea socială și publică, după vârstă și sexe.⁴

---

⁴ Petrance Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 25-37.

Cursul al III-lea. Premisele tratamentului penitenciar

I. Schimbarea mediului social

Reclasarea socială a celor condamnați la închisoare este influențată negativ de o serie de factori care acționează asupra atitudinii și modului lor de comportare. Acești factori îi determină să adopte o anumită poziție față de persoanele cu care intră în noile raporturi și față de societate în general.

Din punct de vedere psihologic, s-a demonstrat că schimbarea mediului de viață sau mediului social al unei persoane are influențe asupra persoanei în cauză, astfel încât apar acele “reacții de adaptare” la noul mediu. Viața de penitenciar are conotațiile ei specifice, astfel încât, impactul deținutului cu o astfel de viață, îi provoacă reacții puternice, mai ales cu privire la psihicul său.

Omul este o ființă care se adaptează social mediului în care își desfășoară viața, prin exercițiu și învățare el formându-și un anumit comportament în acest sens.

Închisoarea este un mediu social aparte, care are propriile sale reguli nescrise, de aceea cel condamnat la închisoare este nevoit să se adapteze acestui mediu social, căci este conștient că a fost introdus într-o lume bizară.

II. Factorii de mediu în tratamentul penitenciar

a) Conținuturi de sens în analiza mediilor

Realitatea vieții cotidiene este cea care ne îndeamnă să tragem o concluzie generală: viața noastră există și se desfășoară în egală măsură, în interiorul acestui fenomen social și mediului cu diverse conținuturi de sens.

S-a ajuns la concluzia că există două feluri de medii: *protectoare* și *neprotectoare*.

1. Dintre mediile protectoare fac parte: *familia, școala și locul de muncă*. Deși organizarea lor este diferită, ele se aseamănă prin împrejurări care ajută la dezvoltarea individualităților.

2. Din categoria mediilor neprotectoare, care influențează negativ dezvoltarea socială a individului, fac parte relațiile care au valoare negativă.

b) *Componența factorilor în tratamentul penitenciar*

Factorii în tratamentul penitenciar pot fi catalogați în trei grupe: *fizici, sociali și morali*.

1. Din categoria factorilor fizici în tratamentul penitenciar fac parte și condițiile materiale: *cazarea, hrana, îmbrăcămintea, asistența psiho-medicală* etc.

2. Din categoria factorilor sociali în tratamentul penitenciar fac parte *prevederile ordinelor, instrucțiunilor, actelor normative și dispozițiilor*.

3. Din categoria factorilor morali în tratamentul penitenciar fac parte activitățile desfășurate într-o închisoare: *condițiile și regimul de muncă, activitățile moral-religioase, socio-educative* etc.

Concluzionând cele afirmate anterior, putem spune că mediul penitenciar în care se aplică un anumit tratament, trebuie să fie un mediu protector.⁵

---

⁵ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 40-44.

Cursul al IV-lea. Strategiile tratamentului penitenciar

I. Munca condamnaților

a) Conceptul penal

Individul condamnat la pedeapsa închisorii din cauza unor fapte antisociale pedepsite de legile statului, nu are dreptul să lenevească, astfel încât munca prestată de cei condamnați la închisoare face parte din modul lor de viață, pe care sunt nevoiți să o desfășoare în această situație.

Pentru că cei condamnați la închisoare sunt obligați să muncească, nu trebuie să tragem concluzia eronată că societatea lovește prin aceste măsuri în libertatea individului. Dimpotrivă ! Rolul muncii la care cel închis este obligat este acela de a-l transforma pe cel supus pedepsei închisorii.

b) Conceptul social

În închisoare, munca prestată de cei condamnați trebuie corelată cu pregătirea pentru viața în societate din exteriorul închisorii. Dacă la început munca era privită doar ca o pedeapsă eficientă, la care cel închis era supus, ulterior ea a fost privită ca un element pozitiv în cadrul mediului penitenciar.

Pentru ca munca celor condamnați să fie eficientă, trebuie respectate anumite condiții. În primul rând, este necesar să se educe o atitudine pozitivă față de muncă și, în al doilea rând, este indispensabilă pentru deținuți pregătirea și realizarea muncii prin obișnuință și totodată, prin aprecierea calității muncii și oferirea recompenselor celor care o prestează așa cum se cuvine.

II. Munca condamnaților în contextul regulilor europene pentru penitenciare

În aceste reguli este stipulat ca deținuților care au o condamnare definitivă să li se ceară să lucreze, dar trebuie să se țină cont de starea lor fizică și mentală. Se va urmări organizarea și utilizarea metodelor muncii în închisoare, astfel încât acestea să fie cât mai asemănătoare cu cele existente în cadrul comunității pentru a-l instrui pe cel privat de libertate pentru condițiile unei

vieți normale. Pentru realizarea acestor obiective va trebui să se țină cont de normele de muncă contemporane, de tehnicile și organizarea funcționării în cadrul sistemelor moderne de conducere și a proceselor de producție.

Munca deținuților va fi asigurată de administrația închisorii:

- pe baza propriilor, ateliere și ferme;
- în cooperare cu întreprinzătorii particulari „ad intra” și „ad extra” închisorii.

În conformitate cu Regulile europene pentru penitenciare, li se va acorda condamnaților cel puțin o zi liberă pe săptămână, la care orice om are dreptul.

a) *Conceptul etic*

Importanța muncii pentru cei închiși este decisivă. Pe lângă faptul că ea întreține sănătatea trupului, munca oferă și o stare de ameliorare a vieții sale în timpul detenției, care îi poate da condamnatului o stare de împlinire, îl poate ajuta să îndeparteze gândurile sumbre și nu în ultimul rând, poate să se transforme într-o obișnuință, pe care să o practice în libertate, pentru a câștiga în mod cinstit banii de care are nevoie pentru a-și asigura viața de zi cu zi.

Munca în închisoare are un întreg rol: pentru cel aflat în detenție, pentru penitenciarul respectiv și nu în ultimul rând, pentru societate.

III. Munca socio-educativă în sensul îndreptării și reclassării condamnaților

Influența muncii educative a unui grup de deținuți operează cu trei elemente de bază: *idei, planificare, personal*.

Aceste trei elemente de bază au rolul de a face munca socio-educativă purtătoarea unor valori superioare, cu o corespondență între normă și comportare.⁶

---

⁶ Ion Oancea. *Drept Execuțional penal*. Ed. All, București, 1996, p. 81-88.

Cursul al V-lea. Scopurile strategiilor tratamentului penitenciar

I. Pregătirea deținuților pentru liberare

În închisoare, toate strategiile care vor fi aplicate deținuților trebuie să urmărească pregătirea acestora pentru liberarea lor. Deseori a fost probat faptul pregătirii celor privați de libertate pentru ziua în care vor putea inspira din nou aerul libertății. Această pregătire urmărește reabilitarea celor condamnați și este benefică atât acestor oameni aflați în detenție, cât și societății.

Se știe că cei condamnați la închisoare au probleme și necesități diferite, fiecare cu particularitățile sale. Acești condamnați au nevoie de asistență socială, de un sfat și de o pregătire necesară în vederea reabilitării lor. De aceea eforturile tratamentului penitenciar tind să se direcționeze spre trei obiective principale:

- *cultivarea deprinderii de a munci;*
- *dobândirea unei vieți adecvate și a unor îndeletniciri prin educare socială și pregătire profesională;*
- *asistență de specialitate și îndrumare expresă.*

Nu trebuie uitat faptul că, cei condamnați la închisoare sunt în continuare membri ai societății, motiv pentru care au nevoie de un tratament penitenciar adecvat pentru a-i ajuta să-și găsească locul pe care fiecare individ îl are în societate.

Un rol covârșitor în cadrul tratamentului penitenciar îl are promovarea reintegrării profesionale a celor privați de libertate, fără de care nu există nici o șansă de a evita recidivismul.

II. Principii de bază în vederea reintegrării profesionale

Principiile de bază, care urmăresc pregătirea condamnaților în vederea liberării, sunt multiple:

- a) oferirea condițiilor necesare pregătirii în vederea liberării, indiferent de tipurile și categoriile din care fac parte condamnații;
- b) odată cu primirea condamnatului în închisoare, va începe cât mai repede posibil pregătirea lui pentru liberare;
- c) în programul de tratament al condamnaților, o parte importantă trebuie să fie ocupată de pregătirea aranjamentelor în vederea liberării;
- d) această pregătire a aranjamentelor pentru liberare trebuie să se deruleze atât cât condamnatul rămâne în închisoare;
- e) nu trebuie omisă cooperarea și ajutorul organizațiilor și persoanelor experimentate ce lucrează în domenii variate, care sunt indispensabile în pregătirea aranjamentelor pentru liberare.

III. Tratamentul de pre-liberare

Acest tratament nu constituie ceva special în comparație cu celelalte aranjamente în vederea liberării condamnaților. El trebuie înțeles ca un regim relaxant, care se administrează în timpul ultimei perioade a executării pedepsei.

Tratamentul de pre-liberare are un rol deosebit, deoarece în această perioadă cel condamnat primește asistența și sfaturile de care are nevoie în vederea liberării.

În cadrul acestui tratament se utilizează și anumite măsuri care au rolul de pregătire a condamnaților pentru liberarea viitoare:

- a) transferul de la un regim de pre-liberare într-o instituție deschisă sau semi-deschisă;
- b) munca liberă, efectuată în exteriorul închisorii, fără supraveghere;
- c) sfaturile necesare cu privire la problemele personale, sociale și financiare;
- d) suma de bani necesară condamnatului după liberare, dacă acesta nu posedă o sumă proprie de bani, suficientă primei perioade după liberarea sa.

IV. Închisoarea pe termen lung

În viața condamnaților la închisoare pe termen lung un rol important îl are programul de tratament și permanenta sa revizuire. Este esențial ca în cazul

condamnatului la închisoare pe o perioadă de timp mai îndelungată, acesta să fie cât mai des încurajat să coopereze și să dea exemplu de responsabilitate pentru viitorul său. Fără nici o îndoială, trebuie admis că cei condamnați pe termen lung au nevoie de un program special, bine pus la punct de către conducerea penitenciarului, care să-i ajute să-și folosească în mod util timpul îndelungat pe care sunt nevoiți să-l petreacă aici. Aplicat așa cum se cuvine, acest program are menirea de a-i pregăti pe acești condamnați pentru liberare.

Din punct de vedere psihologic și psihiatric, s-a constatat că, după o perioadă de aproximativ 5 ani de detenție, la unii condamnați poate să apară „psihosindromul funcțional”. De aceea în cazul celor cu pedepse mari se cere un regim intensiv în perioada de pre-liberare, care să-i ajute după anii îndelungați de detenție.

V. Închisoarea pe termen scurt

Specialiștii în domeniul Dreptului Penitenciar au ajuns la concluzia că trebuie evitată pe cât mai mult posibil pronunțarea pedepsei închisorii pe termen scurt, deoarece este insuficientă din punct de vedere educațional. Punctele vulnerabile ale închisorii pe termen scurt trebuie analizate pe de o parte, prin prisma faptului că perioada de timp petrecută câteva luni în închisoare nu-i suficientă pentru a începe strategiile tratamentului, iar pe de altă parte, prin prisma faptului că aceasta perioadă scurtă de închisoare poate fi fatală cu privire la destrămarea familiei celui în cauză, pierderea locului de muncă și știrbirea reputației în fața semenilor săi.

VI. Părăsirea închisorii

Această etapă are o semnificație specială în cadrul tratamentului penitenciar. Condamnatului, permițându-i-se să părăsească închisoarea pentru o perioadă de timp scurtă, cu scopul de a-și vizita familia atunci când împrejurările deosebite o cer, i se ușurează modul în care e nevoit să-și execute perioada detenției.

Un rol fundamental îl are părăsirea închisorilor de către condamnații care urmează anumite cursuri de educație generală sau profesională, căci acestora li se oferă șansa de a se integra în viața comunității.

VII. Reabilitarea socială

Omul este o ființă care există în cadrul unei comunități, fiind o ființă socială, dar și o personalitate individuală. Cu timpul, fiecare individ este dator să dobândească cunoștințele necesare în vederea însușirii unei meserii pentru a fi de folos societății în care trăiește. Totodată, fiecare om, datorită individualității sale, fiind înzestrat cu libertate, poate lua decizii, își poate asuma anumite responsabilități față de cerințele sociale.

Din perspectiva acestor lucruri, tratamentul penitenciar are rolul de a-l ajuta pe condamnat să accepte atitudini sociale noi, adevăratele valori sociale și să se reintegreze în societatea care are nevoie de el.

Scopurile strategiilor tratamentului penitenciar rămân fără valoare, dacă societatea rămâne insensibilă și nu-i acordă condamnatului liberat șansa de care are nevoie pentru a se reintegra în viața socială.⁷

---

⁷ Ion Oancea. *Drept Execuțional penal*. Ed. All, București, 1996, p. 207-216.

Cursul al VI-lea. Cadrul tratamentului penitenciar

I. Mediul construit

Elementele constitutive ale cadrului în care tratamentul penitenciar poate fi aplicat sunt: *clădirile, personalul și regulamentul de ordine interioară*.

a) Clădirile

Specialiștii au ajuns la concluzia aproape unanimă că, pentru eficacitatea tratamentului penitenciar sunt preferabile imobilele cu un efectiv redus de condamnați, până la 200, organizat într-un sistem pavilionar. Totodată, s-a emis părerea că imobilele unității penitenciar să fie ridicate în cadrul unei aglomerații umane, pentru a se evita cât mai mult sentimentul marginalizării de societate al celor condamnați la închisoare.

b) Personalul

S-a stabilit deja că în eficacitatea tratamentului penitenciar clădirile au importanța lor și personalul angajat al unei închisori are rolul lui bine stabilit. Ca în orice meserie, și personalul angajat al închisorii trebuie să fie înzestrat cu acea vocație educativă, care este primordială în stabilirea relațiilor cu cei condamnați. Totodată este necesar ca personalul să fie bine pregătit și instruit pentru a face față cerințelor diversificate ale celor condamnați și pentru a rezolva problemele acestora care apar pe toată perioada detenției.

II. Regulamentul de ordine interioară

Pentru ca tratamentul penitenciar să fie bine aplicat, este nevoie de un regulament de ordine interioară care trebuie să fie complex, bine formulat, fără rigidități și, în același timp, să nu îngăduie nici un fel de abatere de la el. În primul rând, acest regulament trebuie să urmărească respectarea disciplinei în ceea ce privește relațiile dintre indivizi, care trebuie să fie bazate pe respect reciproc, să impună o ținută exterioară, respectarea curățeniei încăperilor și a igienei personale.

Scopul regulamentului de ordine interioară este acela de a menține un anumit ritm de viață al condamnaților.

III. Munca personalului angajat al penitenciarului

Personalul unei unități penitenciare este divizat în dependență de executarea sarcinii de muncă. Astfel, unii au rolul de a asigura securitatea penitenciarului respectiv, iar alții au menirea de a-i ajuta pe condamnați să conștientizeze că, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat se vor întoarce în societate.

Este cunoscut faptul că un penitenciar este totdeauna un focar în care violența și tensiunea este gata oricând să ia naștere. Avându-se în vedere aceste realități, ce pot avea consecințe negative atât asupra condamnaților, dar și asupra personalului, este necesar ca personalul să fie bine instruit și echipat corespunzător pentru a diminua sau chiar a anihila aceste situații.

De aceea, pentru ca personalul angajat să fie gata oricând să pună în practică regulamentul de ordine interioară, se cere o selecționare a acestuia, făcută cu multă atenție și rigurozitate.

a) Critica organizării de tip militar

Fiind o instituție, într-un penitenciar există funcții de conducere și funcții de execuție stabilite ierarhic, sub conducerea unui director. Legislația și directivele trebuie transpuse în obiective, iar aceste obiective sunt comunicate personalului închisorii. Când aceste obiective sunt executate de către personalul închisorii, se poate spune despre personalul respectiv că a executat cel mai bun serviciu.

b) Relația de ajutor

Cadrul problemei

Este esențial ca personalul unui penitenciar să conștientizeze că nici o altă suferință nu mai trebuie adăugată condamnaților, căci închisoarea reprezintă prin ea însăși o pedeapsă.

Relația propriu-zisă

Personalul dintr-un penitenciar trebuie să-i vadă pe condamnați ca pe niște oameni care au greșit și care au nevoie de ajutor pentru a se putea

reabilita. În acest sens, este recomandat ca în timpul desfășurării activității într-un penitenciar, fiecare angajat să încerce să devină o persoană apropiată pentru oricare dintre cei aflați în spatele gratiilor și să îl trateze ca pe un om care necesită ajutor. Tratatamentul personalului dintr-un penitenciar asupra deținuților are un efect considerabil în ceea ce privește comportamentul și raporturile dintre personal și condamnați.

c) Relația cu comunitatea

Se știe că cei din exterior au o părere negativă despre ceea ce înseamnă închisoare. Această părere este alimentată, în primul rând, de faptul că nu sunt cunoscute suficient realitățile din interiorul unui penitenciar, iar în al doilea rând, aceste realități de multe ori sunt deformate și transmise eronat. Pentru cunoașterea lor, este nevoie de informare în sensul aducerii la cunoștință a celor din afară, despre ce se întâmplă într-un penitenciar. De aceea o informare de acest fel trebuie:

- să aducă la cunoștința opiniei publice serviciile dificile pe care personalul penitenciarului trebuie să le îndeplinească ;
- să relateze despre felul în care sunt tratați cei aflați în detenție;
- să prezinte detalii despre programul zilnic al celor aflați în spatele gratiilor.⁸

---

⁸ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 66-71.

Cursul al VII-lea. Conținutul tratamentului penitenciar

I. Latura organică a conținutului tratamentului penitenciar

Teoria mediului penitenciar, evoluționistă și unilineară, este cea care poate explica conținutul tratamentului penitenciar.

De remarcat faptul că, limitele conținutului devin identice cu:

- procesul de asimilare a trăsăturilor esențiale, precum și a celor neesențiale;
- procesul de evoluție paralelă a trăsăturilor esențiale cât și a celor neesențiale.

Conținutul tratamentului penitenciar pare a se întemeia mai mult pe ideea de echilibru în practica penitenciară, decât pe o simplă speculație teoretică, datorită faptului că structura generală de organizare penitenciară este într-o continuă schimbare:

- totalitatea presupuzițiilor despre organizarea și coordonarea muncii de penitenciar;
- totalitatea presupuzițiilor privind impunerea intereselor penitenciarului în raport invers proporțional cu interesele celor aflați în spatele gratiilor;
- totalitatea presupuzițiilor cu privire la relațiile dintre condamnați și totodată, dintre personalul angajat al penitenciarului și cei aflați în detenție;
- totalitatea presupuzițiilor care încalcă orice act, conduită sau manifestare prevăzută în dispozițiile *Legii pentru executarea pedepselor*.

II. Stimuli permanenți în tratamentul penitenciar

Metodele colective folosite în cadrul tratamentului penitenciar sunt: *discuția în grup și psihoterapia de grup*.

Totodată trebuie să se țină cont de cele două criterii, în cadrul aplicării oricăror stimuli în tratamentul penitenciar:

- criteriul legal;
- criteriul personal.

Specialiștii cu vocație și foarte bine instruiți, din interiorul realității mediului penitenciar, sunt cei care trebuie să transmită mesajul socio-educativ, dar, în acest sens trebuie să se parcurgă două etape:

- umanizarea legislației execuțional penală;
- trecerea de la sistemul închis sau izolat la sistemul de tip deschis, însă numai pentru anumite categorii de infractori.

Atâta timp cât preocupările criminologiei se vor axa în mod organizat pe studiul personalității criminogene a condamnatului, procesul de transformare va fi accelerat. Acest studiu al personalității criminogene a condamnatului are ca scop diferențierea cât mai riguroasă a celor aflați în detenție, în funcție de anumite criterii:

- condamnații care trebuie să fie întemnițați în închisori cu un regim exigent de strictețe, datorită unor motive speciale de pază;
- condamnații care pot fi supuși unui tratament în mediul liber sau în semilibertate, datorită infracțiunii comise care are un grad redus de pericol social;
- condamnații cărora li se impune un tratament temporar redus, datorită însușirilor și caracteristicilor personale;
- condamnații care nu au nevoie de nici un tratament pentru că, fapta comisă a avut un caracter accidental.⁹

---

⁹ Petrance Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 72-73.

Cursul al VIII-lea. Tratamentul penitenciar aplicat condamnaților

I. Acordul consiliului Europei privind sensul termenului de *tratament*

Datorită faptului că noțiunea de *tratament* este controversată uneori, Consiliul Europei a ajuns la un acord general cu privire la termenul „tratament”, ce poate fi extinsă în sensul larg , incluzând astfel toate măsurile necesare menținerii sau redobândirii sănătății fizice și mentale a celor aflați în detenție.

Intre cel privat de libertate și specialistul în tratament penitenciar se realizează o dimensiune a socialului, la nivelul „eu”.

Din ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților și din *Regulile europene pentru penitenciare*, rezultă combaterea atașamentului excesiv față de tratamentul aplicat celor condamnați la închisoare.

II. Reguli care conțin principii directoare în tratamentul penitenciar

Impunerea dialogului și a comunicării metodologiilor în sensul unei acțiuni concentrate sunt indispensabil legate de îmbunătățirea și perfecționarea tratamentului penitenciar, atât în prezent cât și în viitor.

Activitatea propriu-zisă în cadrul tratamentului penitenciar trebuie orientată spre efectele infracțiunii, iar nu spre factorii care au generat infracțiunea. Umanizarea regimului de detenție, îmbinată cu umanizarea celui aflat în spatele gratiilor, poate reduce sau diminua din intensitatea dramelor care au loc într-o închisoare.

Obiective:

1. Să se stabilească un număr minim de norme care să cuprindă toate aspectele administrării unei închisori.
2. Să servească drept stimul administrației penitenciare pentru a-și dezvolta o politică, o gestiune și o practică, toate bazate pe principiile echității și eficienței în fața normelor și drepturilor legale.

3. Să dea imboldul necesar personalului din penitenciar în atitudini care să evidențieze calități morale și sociale, care au un rol deosebit în efectuarea muncii lor.

4. Să asigure criteriile de bază realiste, pe temeiul cărora administrația penitenciară să poată realiza performanța unor judecăți acceptate și o măsură a progresului.

a) Principii de bază în tratamentul penitenciar

Regulile europene pentru penitenciare trebuie privite și aplicate în concordanță cu alte cinci reguli de bază:

Regula nr. 1 *evidențiază faptul că privarea de libertate va fi efectuată în condițiile materiale și morale, punându-se accentul pe respectul obligatoriu ce se datorează demnității umane.*

Regula nr. 2 *prevede că tratamentul penitenciar să fie aplicat fără nici o abatere, astfel încât nu se va face nici o diferență referitoare la rasă, religie, limbă, stare socială, culoare politică etc.*

Regula nr. 3 *stipulează că tratamentul penitenciar, aplicat persoanelor aflate în custodie, să fie în așa fel, încât să le mențină atât sănătatea, cât și respectul de sine, dezvoltându-se totodată și simțul responsabilității în actele pe care le întreprind.*

Regula nr. 4 *cere efectuarea unor inspecții de către inspectori experimentați și calificați, din partea instituțiilor și serviciilor penale.*

Regula nr. 5 *prevede asigurarea protecției drepturilor individuale ale celor aflați în detenție, prin intermediul unei examinări efectuate în conformitate cu Legea de executare a pedepselor de către o autoritate juridică sau de către un alt organ autorizat.¹⁰*

---

¹⁰ Florian Ivan. *Criminologie și știința penitenciară*, Ed. Presa Universitară Română, Timișoara, 2002, p. 243-251.

Cursul al IX-lea. Eficiența tratamentului penitenciar

I. Eficiența preventivă

Închisoarea este văzută de către cei mai mulți oameni sub două aspecte distincte: ca pedeapsă și ca o formă de îndreptare. Unii o văd însă, sub ambele aspecte. Cât este de eficient tratamentul penitenciar, vom vedea pe parcursul celor pe care le vom prezenta ulterior.

Experiența demonstrează în modul cel mai concludent că practica executării pedepsei cu închisoarea atât în Republica Moldova, cât și în celelalte țări prezintă pericolul specializării celor aflați în spatele gratiilor, datorită contactului pe care îl au în perioada detenției cu alți infractori pe baza comunicării dintre deținuți pe tema tehnicilor infracționale.

Din cauza acestor stări de fapt s-au luat numeroase măsuri cu privire la umanizarea executării pedepsei închisorii.

Astfel, în primul rând, în limitele legii, s-a încercat o deschidere spre exterior, urmărindu-se astfel umanizarea vieții din închisoare și a tratamentului la care cei închiși sunt supuși.

În al doilea rând, s-au asigurat condamnaților toate drepturile cuvenite, în ceea ce privește asistența medicală și cea moral-religioasă, hrana, echipamentul, vizitele, etc. Asigurarea acestor drepturi a fost posibilă datorită faptului că s-a acordat o atenție deosebită legislației cu privire la aplicarea regimului penitenciar.

În al treilea rând, s-au luat măsuri cu privire la consistența hranei oferindu-li-se condamnaților numărul minim zilnic de calorii și, totodată, s-au luat măsuri privind condițiile de igienă în care se prepară hrana.

În al patrulea rând, în conformitate cu prevederile drepturilor omului, li s-a conferit celor privați de libertate posibilitatea de a se adresa prin diferite metode organelor de stat sau instituțiilor guvernamentale ori neguvernamentale, fără nici o restricție.

În al cincilea rând, s-au luat măsuri în ceea ce privește condițiile de executare a măsurilor disciplinare cu izolarea severă. În acest sens, cei închiși vor executa această măsură disciplinară în camere amenajate, asemănătoare cu cele destinate pentru cazarea normală.

În al șaselea rând, luându-se în vedere și necesitățile moral-religioase ale omului, s-au oferit celor aflați în detenție posibilități de a beneficia de asistență și consiliere religioasă, cât și posibilități necesare practicării activităților sportive.

II. Eficiența recuperativă

Eficiența recuperativă poate fi realizată, dacă prevederile legii privind executarea pedepselor este aplicată fără nici o abatere. În acest sens, administrația penitenciarelor a pus accentul în măsura permisă de condițiile financiare și materiale, pe realizarea individualizării executării pedepsei închisorii, prin asigurarea separațiunii condamnaților în baza criteriilor prevăzute de lege.

Este cunoscut faptul că, fenomenul infraționalității în Republica Moldova a cunoscut în ultimii ani cote alarmante, motiv pentru care sistemul penitenciar din Republica Moldova este depășit în ceea ce privește capacitatea de cazare. Ca urmare, anumite norme, cum ar fi cea sanitară și nu numai, nu pot fi respectate.

Spre deosebire de sistemul penitenciar european, în cadrul sistemului penitenciar moldovenesc este necesară separarea condamnaților în ceea ce privește derularea activităților zilnice. Astfel, separațiunea se va face după preceptele stabilite de lege, ținându-se cont de: *sex, durata pedepsei, gravitatea faptei, vârstă* etc.

Dacă în cadrul sistemului penitenciar european anumite activități zilnice se derulează în comun, la ele participând toți condamnații (femei-bărbați), cu pedeapsă mare sau mică, în cadrul sistemului penitenciar moldovenesc este necesar și indicat să se mențină în continuare principiul separațiunii

condamnaților în conformitate cu modificările *Codului penal* din Moldova, în penitenciar existând categorii variate de condamnați.

Totodată, pentru eficiența recuperativă se va ține cont și de realizarea separațiunii celor închiși și după gradul de pericol social pe care aceștia îl prezintă, iar pentru prevenirea bolilor contagioase este necesară repartizarea condamnaților care suferă de astfel de boli, în infirmerii sau camere separate.¹¹

---

¹¹ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 84-86.

Cursul al X-lea. Criminologia tratamentului penitenciar

Criminologia este știința care studiază starea, dinamica și cauzele criminalității. Din cauza lipsei de reacții din partea criminologilor față de cunoașterea și experimentarea tratamentului penitenciar, se poate ajunge la o stare negativă a unor situații. De aceea includerea criminologiei în studiul tratamentului penitenciar are o valoare deosebită, căci ar putea crea un raport de unitate interpretativ cu privire la cunoașterea și combaterea fenomenului infracțional.

I. Forțe centripete în tratamentul penitenciar

O definiție clasică a comportamentului spune că, prin el trebuie să înțelegem o reacție globală efectuată de organismul uman într-o împrejurare dată. Plecând de la această definiție, putem clasifica comportamentul în două categorii:

- vizibil, adică deschis și transparent;
- ascuns sau închis, care necesită înțelegerea lui printr-o descifrare dificilă.

De asemenea, comportamentele pot fi subîmpărțite în:

- comportamente relativ stabile;
- comportamente unice sau ocazionale.

Este cunoscut faptul că personalul angajat al penitenciarului întâlnește condamnați care creează diverse probleme majore, pe o perioadă determinată de timp sau în mod permanent, în timpul executării pedepsei cu închisoarea. De aceea este necesar să cunoaștem care este noțiunea de comportament deviant, evidențiat la condamnații considerați periculoși și dificili.

Din categoria celor privați de libertate, care au un comportament „periculos”, fac parte cei care au intenții de evadare, de atac asupra personalului, care se ocupă cu supravegherea și paza și, totodată, cei care ies în evidență prin manifestările de violență și de nerespectare a programului ce se desfășoară zilnic.

În categoria celor cu un comportament “difícil” sunt incluși cei care nu respectă și încalcă în mod repetat regulile de ordine interioară și nu se încadrează în viața și disciplina grupului din care fac parte. Cu toate aceste nesupuneri, această categorie nu pune probleme majore în ceea ce privește siguranța personalului.

II. Mediul penitenciar provocator de comportamente deviate

Mediul penitenciar este propice pentru a da naștere unor comportamente deviate pe care cei condamnați și le însușesc. De aceea, pentru ameliorarea situațiilor grave, pricinuite de comportamentele deviate, este esențial ca educatorul să cunoască cât mai bine fazele procesului educațional caracteristic mediului total ostil muncii de reeducare și reclasare socială a celor aflați în spatele gratiilor.

În prima fază a întemnițării, apar fenomene de agitație psihică, anxietate, lipsă de apetit față de alimentația primită etc., toate acestea incluzându-se în simptomele psihologiei întemnițării.

În faza a doua, cel întemnițat începe să simtă profund impactul cu închisoarea, datorită limitării majore a spațiului de mișcare și organizare a timpului, ceea ce duce la o tendință de apărare a propriului teritoriu.

În a treia fază, cel condamnat simte o frustrare din cauza organizării timpului impus de regulamentul de ordine interioară. De aceea, timpul petrecut în închisoare se caracterizează prin monotonie, ce poate duce la mărirea agresivității condamnatului.

În faza a patra, prin renunțarea la anumite obiecte de uz personal, prevăzută de ordinea interioară, se accentuează sentimentul de frustrare.

În faza a cincia, contactul cu subcultura carcerală își face simțite efectele. Datorită mediului în care este nevoit să-și petreacă perioada de detenție, cel condamnat își formează despre propria persoană o viziune nouă și totodată este nevoit să-și alcătuiască o “strategie de supraviețuire”, care să-l ajute să facă față greutăților și tuturor situațiilor cu care nu s-a confruntat în libertate.

Concluzionând cele enumerate mai sus, putem spune că adoptarea unei atitudini ostile față de personalul închisorii și față de lumea “ad extra” este determinată de mediul penitenciar.¹²

---

¹² Florian Ivan. *Criminologie și știință penitenciară*. Ed. Presa Universitară Română, Timișoara, 2002, p. 211.

Cursul al XI-lea. Eficiența pedepsei închisorii

I. Ansamblul contradictoriu și discordant al funcției pedepsei închisorii

a) Perspectiva unor opțiuni

Mulți văd prin pedeapsa cu închisoarea singura posibilitate prin care statul poate delimita fenomenul infracțional. Dar nu trebuie omis faptul că, pedeapsa închisorii are și un rol negativ asupra celor care sunt nevoiți să-și ispășească pedeapsa în spatele gratiilor, deoarece suferința este amprenta care se imprimă în ființa acestor oameni. Această suferință este pricinuită de privarea de libertate, lipsa unor drepturi civile și nu numai, îndepărtarea pentru o perioadă limitată de timp de cei dragi etc.

b) Privarea teoriei de obiectul pedepsei închisorii

1. Pe linie de conținut

De multe ori pedeapsa cu închisoarea nu a dat rezultatele scontate cu privire la reeducarea condamnaților și a prevenirii unor infracțiuni noi.

2. Pe linie de formă

Datorită faptului că nu se va putea ști care este esența duratei sale în timp, pedeapsa închisorii va continua să rămână inefficientă. Din această cauză pedeapsa cu închisoarea poate accentua pentru unii condamnați: tulburările mintale, de percepție, gândirea rigidă și o viziune eronată asupra realității prin prisma infracționalității.

3. Pe linia practicii din închisori

Suma efectelor și a consecințelor provocate de mediul penitenciar asupra celui aflat în detenție sunt cele care alcătuiesc realitatea pedepsei închisorii. Normele care par a avea o marjă mai mare de reușită, sunt cele pe care cei închiși le aplică după liberarea lor. Tratarea cu indiferență a societății, în ceea ce privește reintegrarea lor profesională, îi va determina pe aceștia să recidiveze.

4. Factorii de influență

Pentru cel liberat din închisoare, criza de identitate, de imagine și de încredere sunt primordiale referitor la regenerarea unor atitudini ostile față de cei din jur.

Totodată acțiunile poliției și ale personalului de supraveghere și de pază trebuie dublate ca forță, pentru a avea eficiența dorită pentru combaterea și prevenirea infracțiunilor.

c) Închisoarea – un consens tacit de tensiuni virtuale

1. Supraaglomerarea și condițiile de trai

Supraaglomerarea din sistemul penitenciar are consecințe nefaste asupra deținuților. Este cunoscut faptul că numărul mare al infracțiunilor comise în Republica Moldova a făcut să crească numărul celor închiși, astfel că, raportat la capacitatea de cazare, numărul celor aflați în detenție este mult mai mare decât numărul de locuri. Din această cauză s-a ajuns ca într-un pat să stea doi deținuți, ceea ce diminuează condițiile de viață ale condamnaților. Supraaglomerarea a avut consecințe negative și în ceea ce privește condițiile sanitare și medicale.

Comitetul pentru prevenirea terorii și a tratamentelor inumane a ajuns la concluzia că în închisori condamnații sunt supuși unui tratament inuman, tocmai datorită condițiilor ingrate.

2. Violența în penitenciare

Este foarte cunoscut faptul că aproape în toate penitenciarele există o anumită violență exercitată de cei închiși, unii asupra altora, violență, care nu poate fi tăgăduită. De asemenea, în închisori, automutilările sunt întâlnite în mod frecvent, deși existența acestor situații nu este analizată profund de către personalul ce-și desfășoară activitatea într-un penitenciar. Și perversiunile sexuale, și violența pentru satisfacerea acestor dorințe sunt fapte reale care se petrec într-o închisoare, asupra cărora trebuie să se reflecteze cu mai multă atenție.

3. Ratarea în închisoare

Orice persoană, condamnată la închisoare, este sortită să admită procesul fiziologic de ratare, proces care nu poate fi îndepărtat, în celula închisorii, în atmosfera aceea tensionată și în contact cu tot felul de indivizi blamați de societate. Aici personalitatea condamnaților se metamorfozează și se remodelează.

4. Reintegrarea profesională

Deși din punct de vedere teoretic reintegrarea profesională a condamnaților liberați din închisoare se poate realiza ușor, totuși din punct de vedere practic ea este foarte dificilă. O astfel de reintegrare este un proces complex, care se derulează în timp și care necesită un element integrator și unul reintegrat, adică condamnatul liberat din închisoare. Între aceste elemente esențiale este indispensabilă interacțiunea, iar rezultatul acesteia înseamnă angajarea fostului condamnat din punct de vedere pozitiv, dar și respingerea într-un mod delicat a cererii de angajare din punct de vedere negativ.¹³

---

¹³ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 97-101.

Cursul al XII-lea. Regimul penitenciar

I. Regimul penitenciar-concept de politică execuțional penală

Trebuie făcută distincția între tratamentul penitenciar și regimul penitenciar. Prin *regim penitenciar* trebuie să înțelegem un sistem de organizare și conducere a vieții condamnaților la pedeapsa închisorii. După ce persoanele private de libertate sunt condamnate definitiv și trimise în închisoare, acestea sunt nevoite să suporte o serie de metode și modalități specifice pentru a se putea realiza procesul de reeducare.

Regimul penitenciar este latura cea mai activă a sistemului penitenciar, motiv pentru care el urmărește ființa fiecărui condamnat într-un spațiu limitat și care suportă rigorile legale. Între mediul penitenciar și aplicarea regimului penitenciar este o relație ce nu poate fi divizată.

Demnitatea unora dintre cei aflați în spatele gratiilor poate avea de suferit dacă regimul penitenciar nu ține cont de trei momente esențiale, pentru înțelegerea vieții celor condamnați, și anume:

Regimul penitenciar este produsul unui proces tehnic de constrângere a celor ce au încălcat legea penală cu vinovăție.

Mecanismul regimului penitenciar este întreținut și prin anumite compromisuri dintre ordinul legii care trebuie să afișeze satisfacția executării și ordinea impusă de cei aflați în detenție.

Factorii variabili și de mediu.

II. Cerințele regimului penitenciar

a) Cunoașterea personalității criminogene a condamnatului

O asemenea cunoaștere are în cadrul regimului penitenciar un caracter direct, iar în mâna gardienilor este un atu puternic. Cunoașterea este singurul mijloc eficient de identificare a pericolozităților sociale și publice ale celui aflat în detenție.

Prin regimul penitenciar se poate ca procesul de cunoaștere să nu atingă personalitatea criminogenă a condamnatului. Cu toate acestea, datoria unității penitenciarului este aceea de a-și perfecționa tehnic mijloacele de cunoaștere.

Un echilibru aproape ideal, întemeiat pe un inventar de obiective operaționale în munca socio-educativă și adecvat structurii regimului penitenciar se poate sprijini pe următoarele criterii de orientare:

- *pentru perioada de carantină;*
- *pentru etapa de închisoare propriu-zisă;*
- *pentru etapa de pregătire în vederea liberării.*

Pentru perioada de carantină, enumerăm:

- *însușirea regulilor de ordine interioară;*
- *adaptarea la activitățile de grup;*
- *aplicarea normelor de regim;*
- *înțelegerea scopului detenției.*

Pentru etapa de închisoare propriu-zisă, enumerăm:

- *direcționarea grupurilor de condamnați în sens reeducativ prin contracararea disfuncțiilor și influențelor nocive;*
- *educarea spiritului gospodăresc față de bunurile din dotarea penitenciarului;*
- *cultivarea sentimentului de dreptate socială;*
- *învățarea regulilor de igienă individuală și colectivă etc.*

Pentru etapa de pregătire în vederea liberării enumerăm:

- *însușirea drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor și ale modului de valorificare a acestora;*
- *elaborarea unor proiecte acceptabile de viață și care să ajute la reintegrarea socio-profesională etc.*

b) Diferențierea mijloacelor folosite în procesul de recuperare socială

Trebuie remarcat faptul că, diferențierea acestor mijloace , cât și rațiunea lor au un caracter social, iar nu unul economic. Procesul în sine reprezintă o

cerință direct influențată de intensitatea relației de încredere sau de neîncredere dintre cel aflat în spatele gratiilor și educator.

Programele cu activități socio-educative și culturale ce se desfășoară într-un penitenciar au anumite constante și se reflectă asupra grupurilor de condamnați, divizați pe categorii de infracțiuni sub raportul gravității lor.

c) Asigurarea condițiilor materiale

Ca mod operativ de punere în aplicare a regimului penitenciar și ca o ramură importantă a acestuia, prin serviciile și activitățile lui de specialitate, asigurarea condițiilor materiale ajută pe cei aflați în spatele gratiilor să facă față momentelor grele caracteristice vieții de penitenciar, dar totodată susține și formarea unor atitudini pozitive față de ordinea de drept, de muncă și de regulile de conviețuire socială.

III. Mijloacele regimului penitenciar

a) Munca condamnaților condiționează saltul de la infraționalitate la conviețuirea socială

În orice colectivitate munca este o necesitate, pentru că doar de roadele muncii depinde existența celor din colectivitatea respectivă. Așa cum în orice societate bunăstarea celor care formează societatea respectivă depinde de roadele muncii acestora, tot așa și în mediul penitenciar, necesitățile ad-intra cer ca toți cei care sunt privați de libertate și apti de muncă să efectueze o activitate în folosul tuturor. Este cunoscut și faptul că mulți se află în penitenciar datorită comodității de a-și procura cele existente traiului de zi cu zi prin metode infraționale, eschivându-se de la munca cu care fiecare este dator pentru bunăstarea sa și a societății în care trăiește. Tocmai de aceea munca desfășurată într-un penitenciar are și un scop educativ, deoarece pregătește integrarea socio-profesională a celor aflați în detenție. Pentru ca munca efectuată într-un penitenciar să aibă rezultate pozitive, este necesară crearea condițiilor de muncă pentru cei condamnați.

b) Activități socio-educative

Caracterul orientat și direcționat al întregului proces reeducativ este definit de planul de muncă și de programul de activități socio-educative. În cadrul desfășurării acestor activități se urmărește realizarea dialogului dintre cel aflat în spatele gratiilor și educator pentru desprinderea concluziilor de interes comun.

c) Aplicarea măsurilor disciplinare

În penitenciar, cei privați de libertate nu se supun totdeauna regulamentului de ordine interioară, astfel că este nevoie de anumite măsuri severe al căror rol este acela de a restaura ordinea și disciplina. Fără aceste măsuri, lucrurile pot devia, astfel încât situația riscă să scape de sub control. Aplicarea măsurilor disciplinare este indispensabilă, deoarece numai așa condamnații pot conștientiza că fiecare este dator să se supună regulilor de ordine interioară, fără a exista vreo excepție.

IV. Elementele regimului penitenciar

a) Executarea pedepsei închisorii în penitenciar

Executarea pedepsei închisorii trebuie să se facă în locuri de detenție numite penitenciare, lucru stipulat în legea cu privire la executarea pedepselor. În penitenciar, cei privați de libertate sunt sortiți să-și accepte muștrările de conștiință și să trăiască acele lupte lăuntrice datorate remușcărilor și regretelor.

Penitenciarul este locul în care cei condamnați sunt izolați de societate. Această izolare poate avea un impact negativ puternic, care are ca urmare accentuarea anumitor particularități ale vieții infracționale.

Viața din penitenciar are repercursiuni nu doar asupra fizicului celui condamnat, ci și asupra sufletului său. Omul este o ființă dinamică, adică este alcătuită din două elemente: *trup* și *suflet*, de aceea din punct de vedere spiritual, cel condamnat trebuie să fie puternic pentru a nu lăsa ca cele mai nobile sentimente ale sufletului să se ofilească într-un asemenea mediu infectat de tot felul de vicii.

b) Respectarea unor reguli și obligații specifice

Respectarea unor reguli și a unor obligații specifice caracteristice regimului de detenție este esențială. Tocmai de aceea cel aflat în spatele gratiilor are obligația să respecte programul zilnic prevăzut de regulamentul de ordine interioară și să îl accepte în mod necondiționat. Respectarea acestor reguli și obligații poate determina formarea unor deprinderi pozitive.

c) Restrângerea exercitării unor drepturi și acordarea de drepturi specifice

Suprimarea anumitor drepturi cetățenești și restrângerea altora sunt alte efecte nedorite pentru condamnați, care reies din pedeapsa închisorii. Prin dispozițiile unor legi sau prin hotărâri judecătorești unor deținuți le sunt suprimate unele drepturi, și anume:

- *dreptul de a alege și de a fi ales în autoritățile publice sau în funcții electivă publice;*
- *dreptul de a ocupa o funcție, implicând exercițiul autorității de stat;*
- *drepturile pământești;*
- *dreptul de a fi tutore.*

Pedeapsa închisorii prevede și anumite îngrădiri:

- *îngrădirea dreptului la remunerarea completă a muncii și la recompensare;*
- *îngrădirea unor drepturi în domeniul asigurărilor sociale și concedii;*
- *îngrădirea dreptului de a-și alege singur munca;*
- *îngrădirea unor drepturi specifice, privind cazare, igiena, hrana.¹⁴*

---

¹⁴ Octavian Pop. *Drept penitenciar*. Ed. Mirton, Timișoara, 2001, p. 169-194.

Cursul al XIII-lea. Regimul executării pedepsei închisorii

I. Regimul disciplinar

În orice instituție, se pune accent pe disciplină. Într-un penitenciar regimul disciplinar este un fapt dinamic, care presupune o anumită posibilitate de mișcare. Acest regim disciplinar este impus tuturor celor aflați în detenție, fără nici o excepție. Cu toate acestea, el este acceptat cu greu de condamnați, dar scopul lui este de a controla permanent buna desfășurare a relațiilor individuale.

Este demonstrat faptul că lipsa disciplinei este identică cu lipsa ordinii. Cu atât mai mult, această sintagmă poate fi urmărită într-un penitenciar, căci nerespectarea regimului disciplinar poate duce la haos.

Regimul penitenciar nu este identic cu regimul disciplinar. Tocmai de aceea trebuie să ținem cont de faptul că, dacă încadrăm procesul pedepsei închisorii sub aspectul eficienței, este nevoie să urmărim evoluția în timp a regimului disciplinar, iar nu pe cea a tratamentului penitenciar.

Pentru impunerea unui regim disciplinar este esențial să avem reprezentarea clară a principiilor generale în acest domeniu: ordinea, curățenia, tratamentul legal, alimentația etc.

Măsurile disciplinare care sunt stabilite anterior în lege nu sunt altceva decât consecințe ale nerespectării regimului penitenciar.

Rolul esențial al regimului disciplinar este menținerea controlului și a ordinii în penitenciar.

II. Regimul moral și intelectual

În viața fiecărui om, educația și consilierea moral-religioasă, precum și instrucția în sensul procesului de școlarizare au un rol fundamental. Fără o educație moral-religioasă omul nu-și poate însuși anumite precepte esențiale vieții sale cotidiene, iar fără procesul de școlarizare nu poate desprinde lucrurile esențiale în relațiile sale inter-umane: scrisul, cititul, socotitul etc.

Și într-un penitenciar educația și consilierea moral-religioasă și instrucția în sensul procesului de școlarizare a condamnaților fără cunoaștere de carte sunt fundamentale.

Pentru recuperarea condamnaților, educația moral-religioasă este eficientă, deoarece noțiunile moral-religioase sensibilizează sufletul condamnatului, îi luminează mintea pe care viciile de tot felul i-au întunecat-o și îi întăresc ființa în clipele grele ale perioadei de detenție.

Conștiința multor condamnați, din cauza păcatelor pe care le-au săvârșit, a devenit una adormită.

De aceea, prin educația și consilierea moral-religioasă se urmărește trezirea conștiinței deținuților pentru a putea pune în balanță binele și răul. Educația și consilierea moral-religioasă are rolul de a trezi din somnul păcatului conștiințele adormite ale condamnaților și a le dirija către ceea ce este bine și plăcut lui Dumnezeu și aproapelui.

Într-un penitenciar, educația și consilierea moral-religioasă este satisfăcută de către preotul capelan al unității respective, dar numai asupra acelor care sunt adepții acestei confesiuni și care doresc acest lucru.

III. Religia în penitenciar

În cadrul penitenciarelor, religia are un rol esențial în viața deținuților. Un dicton latin spune că *religia este modul de a-l cunoaște pe Dumnezeu*. Plecând de la acest dicton, putem afirma că menirea fiecărui om este aceea de a-l cunoaște pe Dumnezeu, care este izvorul vieții. Dar pentru a ajunge la această cunoaștere, avem nevoie să fim călăuziți. Așa cum școlarii sunt ajutați de dascălii lor să cunoască tainele cititului, scrisului și ale socotitului, tot așa și noi suntem ajutați de către preoți să-l cunoaștem pe Dumnezeu.

Preoții capelani care activează în sistemul penitenciar sunt cei care îi ajută pe cei condamnați să rămână în relația de comuniune cu Dumnezeu. Paginile Sf. Scripturi sunt pline de exemple și cuvinte duhovnicești, care îi pot sensibiliza pe cei aflați în detenție. Cuvintele Sf. Scripturi și sfaturile ziditoare

de suflet, rostite de preotul capelan au o importanță covârșitoare în formarea unui caracter religios-moral al condamnatului. De aceea exemplul preotului, ce slujește într-un penitenciar, poate constitui pentru cei aflați în detenție un model vrednic de urmat, preotul devine un prieten devotat și un motiv în plus pentru a renunța la trecutul presărat cu tot felul de fărâdelegi și de a începe o nouă viață.

IV. Religiozitatea condamnaților

Religiozitatea condamnaților poate fi influențată de personalitatea preotului capelan. Ca slujitor ce face legătura între om și Dumnezeu, preotul de penitenciar trebuie să fie și un bun psiholog, să se apropie cu dragoste de cei condamnați, să-i povățuiască cu bunătate și să le sădească în suflete nădejdea și credința că Dumnezeu îi iubește ca un părinte atotbun și nu i-a uitat.

V. Educația condamnaților

Educația condamnaților este un proces complex și necesită multă răbdare din partea celor care vor să realizeze acest lucru. Cel care își asumă responsabilitatea cu privire la educația celor aflați în spatele gratiilor, trebuie să aibă tărie de caracter și o mare forță de angajare în activitatea didactică specifică penitenciarului, deoarece cursanții care stau înaintea catedrei pentru a primi noțiunile necesare sunt nevoiți să se supună restricțiilor legii în grade diferite de privare a libertății.

Nu se poate aprecia cât de departe poate merge acțiunea educativă derulată în fața celor aflați în detenție, însă trebuie să se țină cont de faptul că cei condamnați la pedeapsa închisorii trebuie organizați într-un proces educativ eficient. Educația făcută în penitenciar trebuie să țină cont de prioritățile celui condamnat pe care le va avea după eliberare: refacerea relațiilor familiale, obținerea unui loc de muncă, integrarea în societate etc.

Educația condamnaților are rolul ei bine stabilit, deoarece îi ajută pe cei privați de libertate să acumuleze un bagaj minim de cunoștințe pe care le pot aplica după liberare, în viața de zi cu zi.

Totodată, școala are și rolul de a diversifica viața monotonă ce se desfășoară într-o închisoare.

Deși educația condamnaților nu este perfectă, nu poate fi realizată în întregime și nu este îndeplinită conform așteptărilor, ea joacă un rol esențial.

VI. Regimul fizic al condamnaților

a) Susținerea teoretică în domeniu

Pentru cel privat de libertate, drepturile omului riscă să fie încălcate. Astfel, principiu esențial pentru apărarea drepturilor omului condamnat la închisoare este deschiderea.

Îngrijirea condamnatului este sarcina pe care statul și-o asumă în momentul în care o persoană este privată de libertate, iar prima sarcină este menținerea sănătății acelei persoane.

Un alt drept al celui aflat în detenție prevede bunele condiții de viață pe care acesta trebuie să le aibă în închisoare.

Dreptul la demnitatea umană este accentuat de toate documentele principale, referitoare la drepturile omului: Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 10 din Convenția Internațională pentru Drepturile civile și politice etc. Avându-se în vedere aceste lucruri, trebuie să se țină cont de faptul că toate condițiile de viață specifice unei închisori au o influență psiho-somatică asupra celor condamnați.

b) Susținerea practică în domeniu

Rolul pedepsei închisorii este acela de a-l reeduca pe cel condamnat. De aceea pentru că pedeapsa închisorii urmărește menținerea sănătății celui aflat în detenție, se va ține cont ca regimul fizic să fie în conformitate cu scopul pedepsei și cu funcțiile acesteia.

Ca o consecință a scopului și funcțiilor pedepsei închisorii, trebuie să reținem că ea nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să calce în picioare

demnitatea umană. Astfel, în cadrul regimului fizic intră atât regimul igienic, cât și cel alimentar.¹⁵

---

¹⁵ Florian Ivan. *Criminologie și știința penitenciară*. Ed. Presa Universitară Română, Timișoara, 2002, p. 252-275.

Cursul al XIV-lea. Aplicarea măsurilor educative minorilor care răspund penal

I. Regimul special aplicat delincvenței juvenile

a) Concept

Justiția pentru minori face parte integrantă din procesul de dezvoltare națională a fiecărei țări; în cadrul general al justiției pentru toți tinerii, aceasta contribuie la protejarea tinerilor și la menținerea păcii și a ordinii în societate.

b) Cauze

Sănătatea fizică și morală stau la baza programului și bunăstării națiunilor civilizate. Acestea sunt și cauzele primordiale pentru care s-a acordat o atenție deosebită protecției copiilor. Tocmai pentru că s-a pus problema protecției copiilor, s-a obținut prin diverse modalități prevenirea infraționalității. Datorită caracterului oscilant și influențelor negative care se abat asupra lor, mulți minori cad în mrejele fenomenului infraționalității.

Cercetându-se problema infraționalității juvenile, s-a constatat că ea diferă de infraționalitatea celor adulți, motiv pentru care se cere un alt tratament și un alt regim decât cel aplicat adulților, de aceea s-a ajuns la crearea unui sistem penitenciar special pentru minori.

c) Principii generale

Societatea cuprinde nu doar minorii care, prin faptele lor contrare legilor civile au devenit infractori, ci și pe cei care, din diferite motive pot fi corupți cu ușurință ori sunt pe cale de a ajunge infractori.

În toate aceste cazuri, măsurile luate urmăresc salvarea minorului de pericolul infraționalității.

Măsura cea mai eficientă în aceste cazuri este educația. Se știe că educația este eficientă în anii copilăriei și ai adolescenței, când caracterul poate fi modelat. Tocmai pentru că minorii ajunși infractori nu au avut parte în cadrul

familiei de o educație adevărată, se va pune accent pe educație, deoarece rolul ei este covârșitor în formarea lor pentru societate.

Astfel, în cadrul procesului educațional, se va acorda o grijă specială principiului individualizării, pentru a se pune în evidență interesul pentru dezvoltarea viitoare a fiecărui minor.

d) Principii fundamentale

Experiența demonstrează că executarea pedepsei închisorii de către minori și de către tineri nu este un fenomen controlabil. Din acest punct de vedere un prim aspect este contaminarea criminală, al cărui conținut se poate regăsi atât în rolul de acceptare a realității închisorii, cât și în funcția de contaminare carcerabilă.

Principiile fundamentale sunt:

1. Să se cunoască proprietățile și avantajele componentei interne din perspectiva moralității minorului infractor, supus reeducării.
2. Reeducarea nu vine exclusiv din afară.
3. Regimul penitenciar aplicat trebuie să beneficieze de studii interdisciplinare cu privire la “nucleul personalității criminale”.
4. Trebuie folosite studii interdisciplinare, privind capacitatea infrațională a minorilor și a tinerilor infractori.
5. Trebuie puse la dispoziția regimului penitenciar “tabele de predicție” pentru fiecare minor și tânăr selectat pentru studii de caz, completate de către specialiști.

II. Regimul măsurilor educative aplicate minorilor infractori

a) Regimul muștrării

Muștrarea constă în dojenirea minorului, în arătarea pericolului social al faptei săvârșite și în sfătuirea acestuia pentru a se purta în așa fel încât să dea dovadă de îndreptare, atrăgându-i-se atenția și asupra pericolului luării unei măsuri mai aspre în eventualitatea unei recidive.

b) Regimul „libertății supravegheate”

Această măsură constă în lăsarea minorului în libertate pe o perioadă de 12 luni, însă sub o supraveghere deosebită. Persoanele și instituțiile care pot garanta supravegherea minorilor sunt:

- grupul constituit din părinți, înfietori și tutori;
- grupul persoanelor de încredere și a instituțiilor legal însărcinate cu supravegherea minorilor.

Îndatoririle principale pe care trebuie să le respecte persoana sau instituția căreia i s-a încredințat minorul respectiv sunt:

- veghea asupra minorului făcută îndeaproape;
- înștiințarea imediată a instanței de judecată în cazul unei comportări neadecvate a minorului.

În ceea ce privește prima îndatorire, trebuie reținut faptul că e necesară deosebirea de rigoare între supravegherea făcută îndeaproape și cea obișnuită, deoarece minorul supravegheat nu este unul oarecare, ci unul infractor.

Cât privește a doua îndatorire, trebuie să reținem că, în ceea ce privește obiectul înștiințării, aceasta constă în anumite fapte, pe care legea le prevede în mod expres și limitativ, iar acestea sunt:

- sustragerea de la supraveghere și
- purtările rele.

c) Regimul “internării într-un centru (colonie) de reeducare”

Fără asigurarea și instrucția școlară corespunzătoare vârstei minorului, internarea într-un centru de reeducare nu și-ar avea efectul scontat.

Măsura internării într-un centru (colonie) de reeducare se ia pe timp nedeterminat, expresie ce are un caracter relativ. Acțiunea de reeducare în curs de desfășurare nu trebuie întreruptă prin ajungerea la majorat a făptuitorului, ci prin prisma celor dintâi rezultate obținute în această acțiune.

d) Regimul “internării într-un institut medical educativ”

Această măsură se aplică în cazul în care un minor solicită tratamentul medical și un regim special de educație, reieșind din starea sa fizică sau psihică.

Institutul medical-educativ este destinat să îndeplinească față de minorul ce a săvârșit o infracțiune o îndoită funcție: una cu caracter medical și alta cu caracter pedagogic și educativ.

e) Regimul măsurilor de siguranță

În cazul anumitor persoane, care prezintă pentru societate un pericol real, dar care nu pot fi pedepsite (bolnavi mintal), legea dă dreptul să se ia anumite măsuri de siguranță împotriva acestor persoane pentru binele celorlalți. Aceste măsuri stringente se iau doar atunci când starea de pericol a respectivului individ s-a exteriorizat prin săvârșirea faptelor prevăzute de legea penală.¹⁶

---

¹⁶ Ion Oancea. *Drept execuțional penal*. Ed. All, București, 1996, p. 237-257.

Cursul al XV-lea. Regimul executării pedepsei închisorii

I. Regimul “măsurii de constrângere” privind executarea pedepsei

Privarea de libertate rămâne a fi o sancțiune indispensabilă în sistemele juridice penale. Între caracteristicile esențiale termenului “măsură de constrângere” enumerăm:

- regimul măsurii de constrângere, care e însoțit de sentimentul de frică și de teama de necunoscut, odată cu stabilirea răspunderii în fața organelor de urmărire penală;
- acest regim persistă de-a lungul duratei pedepsei ;
- acest regim este impus de lege și perceput de personalul specializat și de condamnați prin acte de gândire;
- acest regim este incorporat în limbajul restrictiv al Legii de executare a pedepselor etc.

II. Regimul “mijlocului de reeducare” privind executarea pedepsei închisorii

Obiectele reeducării tipice, cuprinse în domeniul de valori, sunt strâns împletite cu conceptul privind ordinea de drept. Munca de reeducare nu modifică în nici un fel sistemul de referință al persoanei care execută pedeapsa închisorii.

De asemenea, trebuie să ținem cont de faptul că menținerea și întărirea modelelor de comportare și de conviețuire socială a foștilor condamnați nu poate fi puse pe seama muncii de reeducare, ci pe relația comportamentelor sociale care admit ori elimină din aria lor comportamentele deviate.

III. Aplicarea regimului penitenciar

a) Criterii

Normele Legii de executare a pedepselor prin regimul penitenciar sunt cele care orientează și supun comportamentul condamnaților în penitenciare. Analiza sistematică a regimului penitenciar construiește scopul regimului care

este privit sub două aspecte: înlăturarea posibilităților a tulburărilor de adaptare socială și a cauzelor lor, și dezvoltarea capacității de adaptare socială.

Regimul penitenciar, aplicat celor aflați în detenție, este un fapt obiectiv și real, coordonat prin lege și prin regulamentul de aplicare.

b) Indicatori

Acești indicatori se grupează în:

- 1) indicatori ce caracterizează schimbarea conduitei condamnaților și
- 2) indicatori care privesc aprecierea.

Prima grupă se subdivide în indicatori ce se folosesc în timpul executării pedepsei închisorii.

Dintre indicatorii folosiți în timpul executării pedepsei închisorii enumerăm:

- însușirea normelor de igienă individuală și de îngrijire a sănătății;
- folosirea avantajului fiecărei posibilități de a influența menținerea disciplinei în penitenciar;
- folosirea oricărei situații de a-și stimula latura reflexivă a existenței lui ca om.

Dintre indicatorii folosiți după punerea în libertate a condamnatului, enumerăm:

- evitarea mediilor ingrate și căutarea unui loc de muncă;
- încercarea de a nu duce o viață trândavă;
- înlăturarea principiilor de organizare și activitate a condamnaților ca mecanisme de apărare și existență socială.

Mai există și indicatorii care privesc aprecierea directă și practică a eficienței pedepsei închisorii.

Datorită condițiilor de trai și a altor factori, fenomenul infraționalității s-a extins în întreaga societate. Tot mai mulți indivizi săvârșesc fapte contrare legilor civile astfel că, autoritățile competente sunt nevoite să acționeze în conformitate cu legea și să-i condamne la închisoare. Libertatea nu-i aduce

unui asemenea individ reintegrarea profesională, ci urmele lăsate ca semne ale dispoziției la readaptarea socială atrag alte categorii de soluții.¹⁷

---

¹⁷ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 166-176.

Cursul al XVI-lea. Regimul individualizării pedepsei închisorii

I. Individualizarea – posibil principiu mediator în aplicarea regimului penitenciar

Definirea conceptului de individualizare a fost conturat de către legiuitor prin tehnica juridică și anume la stabilirea și aplicarea pedepselor drept instrumente de adaptare a condamnatului la mediul penitenciar.

Plecându-se de la observarea comportamentului echivoc al celui aflat în detenție cu privire la eficacitatea individualizării, va trebui să se dea acestei individualizări o interpretare abstractă în raport cu efectele executării pedepsei.

Individualizarea executării pedepsei închisorii devine un regim personalizat, care însoțește permanent cadrul mediului penitenciar, compromisurile și atmosfera din celule etc.

II. Separațiunea condamnaților – funcție reflectorie a regimului penitenciar

a) Conceptul de cauză a separațiunii condamnaților

Primul argument cu privire la acest concept constă în reacția societății față de cel care a încălcat dispoziția legii penale. În mediul penitenciar nu înregistrăm relații între cauzele directe și cele univoce ca în cercetarea judecătorească din cadrul procesului penal, pentru că exigențele mediului față de cel privat de libertate sunt echilibrate.

b) Conceptul de scop al separațiunii condamnaților

Separațiunea condamnaților are șansa să fie un reglator de funcții reflectorii, și în același timp poate impune seriozitatea metodelor și tehnicilor de comunicare, terapie și sprijin celor liberați.

c) Conceptul de acțiune a separațiunii condamnaților

În penitenciare există stratificări pentru care nu sunt răspunzători nici personalul, nici cei aflați în detenție, și nici legea. Din această cauză operațiunea condamnaților stipulează îndoielile, violența, agresivitatea, indisciplina etc.

d) Profilarea penitenciarelor

Penitenciarele pot fi clasificate în raport de durata pedepselor și caracteristicilor regimurilor aplicate în:

- 1. Penitenciare de maximă siguranță.*
- 2. Penitenciare închise.*
- 3. Penitenciare semideschise.*
- 4. Penitenciare deschise.*

Totodată, în funcție de particularitățile de tratament și regimul penitenciar, se pot organiza și pot funcționa, pentru unele categorii de condamnați, următoarele penitenciare:

- 1. Penitenciare pentru femei.*
- 2. Penitenciare pentru tineri și minori.*
- 3. Penitenciare spital.*
- 4. Penitenciare sanatorii.*

e) Separațiunea condamnaților

Prin această separațiune se urmărește aplicarea tratamentului psihiatric, însușirea și desprinderea spre anumite ocupații și participarea la activitățile productive.

Tot prin această separațiune, se urmărește favorizarea eforturilor pentru reducerea contaminării infracționale în rândurile condamnaților. În separațiunea condamnaților Dreptul penitenciar vede o metodă utilă de la care nu se poate renunța pentru eficiența ei în ținerea evidenței celor aflați în detenție, a gradului de pericolozitate a unor condamnați și a categoriilor de tratament și regim aplicate.

III. „Socializarea” adaptivă sau integrativă a condamnaților

Termenul de „socializare” este utilizat frecvent și de foarte multe persoane în cadrul muncii socio-educative. Prin acest termen trebuie să înțelegem posibilitatea organizată de a diminua câmpul infracțional în care

poate cădea victimă condamnatul liberat și introducerea unei relații de ordine și încredere în comportamentul acestuia.

Socializarea condamnaților poate fi sortită eșecului dacă acestuia nu i se acordă atenția cuvenită, dar poate da și rezultate benefice dacă este realizată așa cum trebuie și supravegheată.

a) „Socializarea” prin testare de ipoteze

Testarea ipotezelor de socializare are un singur scop: acela de a fi încadrat în muncă. Munca, ca meserie, îl poate ajuta pe cel liberat dintr-un penitenciar să stea departe de fenomenul infracțional, să-si găsească sensul vieții și satisfacția care-i redă adevărata libertate.

b) „Socializarea” prin fructificarea șanselor găsite

Persoana liberată dintr-un penitenciar trebuie ajutată să constate că șansa i-a oferit mai multe posibilități care îl pot umaniza, îl pot metamorfoza într-un alt individ și îl pot face să uite de greșelile trecutului.

c) „Socializarea” prin mijlocirea unui serviciu

Pentru cel liberat dintr-un penitenciar, mijlocirea angajării într-un loc de muncă înseamnă satisfacerea necesităților pe care societatea le cere de la fiecare individ și totodată înseamnă încadrarea în societate, în mijlocul unor oameni ce-și desfășoară viața în conformitate cu legile societății.

IV. Regimul executării liberării condiționate

Finalizarea regimului penitenciar până la hotărârea instanței de judecată privind beneficiul liberării condiționate și finalizarea operațională a îndeplinirii duratei pedepsei închisorii, nu sunt supuse nici unor coordonate care să corespundă unor criterii explicite ale socializării adaptive. Astfel spus, finalitatea liberării condiționate subzistă numai în: incertitudine, probabilitate și conjunctură.

Instanța judecătorească este cea care poate decide dacă acordarea liberării condiționate este sau nu oportună și prudentă, dacă îndreptarea celui privat de

libertate este realizabilă și fără executarea pedepsei în totalitate și totodată ține cont și de gradul pericolului public al celui liberat condiționat.

V. Regimul întreruperii executării pedepsei pentru motive de boală

De multe ori, penitenciarul poate fi locul unde condamnații pot contacta foarte ușor diverse boli. Unele dintre ele pot avea consecințe grave asupra sănătății celui aflat în detenție. În asemenea cazuri se prevede întreruperea executării pedepsei. Însă nu oricine poate beneficia de această întrerupere a pedepsei, ci numai cei care îndeplinesc anumite condiții:

- 1) boala să afecteze organismul în totalitate sau în parte și să se manifeste prin simptome și o evoluție caracteristică;
- 2) boala să nu poată fi tratată în sistemul sanitar central al departamentului din cauza lipsei de medicamente, a aparatajului necesare etc.
- 3) aplicarea regimului penitenciar să pună în pericol viața condamnatului.

VI. Clemența

Există elemente ale realității influențate de climatul politic, de ambianța psihosocială și care, fie prin esența lor, fie prin complexitatea lor și mai ales fie prin oportunitatea lor determină iertarea parțială sau în totalitate a pedepsei închisorii. Astfel se poate acorda clemența, manifestată sub cele 3 aspecte: amnistia, grațierea și prescripția executării pedepsei.

a) Amnistia

Amnistia înlătură doar răspunderea penală, nu și măsurile de siguranță și nu influențează existența faptei ca realitate obiectivă. Se acordă prin lege și în funcție de aria de cuprindere sunt enumerate infracțiunile pentru care se acordă și plafonul de pedeapsă până la care operează.

b) Grațierea

Grațierea este o măsură de clemență pe care statul o ia atunci când apreciază că nu există nici un pericol prin adoptarea acestei măsuri față de starea infracțională din țară și de nivelul conștiinței cetățenilor.

Prin grațiere se înțelege iertarea de pedeapsă, parțial sau în totalitate, iar această grațiere poate fi emisă doar de Parlament și de Președintele țării.

c) Prescripția executării pedepsei

Prin prescripție se sting deopotrivă dreptul statului de a-l obliga pe condamnat la pedeapsa închisorii să execute hotărârea instanței de judecată și obligația corelativă a condamnatului de a executa această pedeapsă pe durata prevăzută în actul de condamnare.

Sunt situații când un infractor invocă prescripția, nu pentru a scăpa de răspundere penală, ci pentru a nu mai executa pedeapsa ce i-a fost aplicată și de la a cărei executare s-a sustras.¹⁸

---

¹⁸ Ion Oancea. *Drept execuțional penal*. Ed. All, București, 1996, p. 135-195.

Cursul al XVII-lea. Conflictul între diferitele funcțiuni ale pedepsei închisorii

I. Conceptul

Numărul celor condamnați la închisoare evidențiază care este ponderea fenomenului infracționalității. Dacă vom realiza o analiză cu ajutorul unei statistici privind starea infracțională care nu a fost oprită prin formele prevenției (generală și specială), atunci vom constata ineficacitatea executării pedepsei închisorii.

De asemenea, trebuie accentuat că nu există nici un raport de concordanță între cele două categorii de prevenție.

În planul teoriei, putem lua în considerație că executarea pedepsei închisorii are două obiective importante: *prevenția generală* și *cea specială*, iar conținutul principal al acestora este de a amenința prin teamă pe cei înclinați săvârșirii de infracțiuni și de a impune o anumită putere determinativă de schimbare a hotărârii infracționale. Însă nu vom putea ști niciodată în ce măsură se întâmplă aceasta.

II. Efectele închisorii asupra prevenției speciale

Interacțiunea dintre cel aflat în detenție și închisoare, ca loc al detenției, face ca tendința constatată să arate atașament, iar comportamentul criminal se consolidează. Închisoarea poate avea aspecte negative asupra celui privat de libertate, căci el este nevoit să se supună în perioada detenției unui regim strict, care are rolul de a controla toate aspectele vieții lui.

Ororile regimului penitenciar îi pot slăbi condamnatului viața atât de mult, astfel că, după eliberare, el nu se mai poate reintegra în societate. Din aceste motive societatea îl poate respinge, privindu-l ca pe un element negativ și ca pe un individ care a trăit într-un mediu infect care nu mai poate fi bun de nimic. În situația dată, instinctele infracționalității pot renaște în ființa celui eliberat din penitenciar, astfel încât acesta poate deveni pericol public.

Totodată, cel eliberat din penitenciar poate înțelege eronat libertatea, tocmai pentru că închisoarea a produs în ființa sa unele schimbări. Acesta este și motivul pentru care transferul persoanei condamnate din aria regimului penitenciar în aria libertății necesită un proces de instruire.

a) *Teoria deplasării scopului*

Această teorie pune în evidență modul în care birocrăția întreține distanța între scopurile invocate și scopurile atinse. Aceasta deplasare poate lua forme diferite:

- răsturnarea scopurilor;
- punerea unui scop secundar pe treapta pe care se cuvenea să așezăm un scop principal;
- deturnarea datorită presiunilor exercitate sau sub efectul influențelor exterioare.

Scopurile pedepsei închisorii sunt efectiv diferite: cele care îl inspiră pe fiecare judecător sau personalul din penitenciar. Astfel, atât în organizarea judiciară cât și în cea penitenciară se constată deplasarea scopurilor enunțate de lege.

Între pretensele teorii inspiratoare ale sistemului penitenciar, există unele care sunt în practică, sau sunt inexistente, sau pervertite la un nivel mai mic sau mai mare, sau înlocuite cu alte scopuri fără fundament teoretic.

b) *Grupurile de interes*

Închisoarea este sortită să fie locul privilegiilor, compromisurilor și negocierilor. Totodată, închisoarea este locul unde se propagă subcultura, ce a fost catalogată a fi un adevărat cod de valori, care îi arată celui aflat în detenție cum poate să-și petreacă timpul la modul cel mai plăcut.

Toate aceste compromisuri, care se fac între cei aflați în spatele gratiilor și gardieni, după tehnici bine stabilite, ajută la menținerea pe linia de plutire atât a închisorii, cât și a condamnatului.

O analiză făcută sistemului organizațional al închisorii demonstrează că echilibrul instabil pare a se înclina mai mult către partea echilibrului decât către partea instabilității.¹⁹

---

¹⁹ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 195-202.

Cursul al XVIII-lea. Profesionalizarea personalului din penitenciare

I. Evaluarea conceptului

Gardianul este pus în trei tipuri de raporturi:

- să cunoască realitatea și problemele specifice penitenciarului în care lucrează;
- să evalueze prin prisma solicitărilor munca celor aflați în detenție;
- să facă muncă socio-educativă cu cei aflați în spatele gratiilor.

Profesionalizarea recomandă metoda expunerii și pe cea a exercițiului, metode ce impun un dialog tot mai strâns cu ceea ce s-a predat, în măsură să aducă sugestii și clarificări pentru adoptarea unor soluții, iar prin metoda expunerii trebuie să înțelegem prezentarea orală a unei teme de pază, supraveghere și escortare a celor privați de libertate, teme ce trebuie să se evidențieze prin trei caracteristici: *densitate, pregnanță și fluentă*, iar prin metoda exercițiului trebuie să înțelegem complexul de procedee și activități practice la care participă cursanții.

II. Formarea profesională este un drept rezultat din „jurământul de credință”

Unitățile penitenciare sunt obligate să fie pregătite în mod continuu pentru asigurarea condițiilor necesare cu privire la:

- organizarea și executarea serviciului de zi pe unitate în conformitate cu legea și regulamentul de aplicare;
- îndeplinirea, în scurt timp, a misiunilor specifice potrivit atribuțiilor ce le revin;
- antrenarea și verificarea etapei de pregătire a întregului personal.

Personalul dintr-un penitenciar are datoria de a participa la cursurile de reciclare, organizate în scopul completării cunoștințelor profesionale și reînprospătării acestora pentru a fi în conformitate cu „jurământul de credință” depus odată cu angajarea în penitenciar.

III. Criterii unitare de stabilire a evenimentelor negative

Modul în care sunt însușite și aplicate prevederile legii și regulamentului, specifice muncii în penitenciar, influențează standardele superioare, îndeplinirea misiunilor încredințate personalului de pază, supraveghere și escortare a celor privați de libertate.

Perfecționarea sistematică a pregătirii celor care își desfășoară activitatea într-un penitenciar duce la realizarea obiectivelor specifice oricărui penitenciar.

IV. Deontologia muncii de supraveghere a condamnaților

În contextul Regulilor europene pentru penitenciare, „meseria de supraveghetor” reprezintă:

- 1) „o profesiune care necesită dibăcie” și care trebuie să aibă la bază însușirea tehnicii profesionale;
- 2) o profesiune a relației, care cere o bună practicare a tehnicilor de comunicare;
- 3) o profesiune de justiție.

Supravegherea în mod schematic are menirea organizării materiale a vieții de penitenciar. În practică, supravegherea trebuie în primul rând să asigure desfășurarea vieții din închisoare, în sectorul de care supraveghetorul răspunde. Apelurile și controalele de efectiv, plimbările, etc., trebuie asigurate zilnic. De asemenea, prin actele profesionale privind securitatea personalului și a penitenciarului trebuie să înțelegem acțiunile de verificare prin sondaj a grătilor, percheziționarea celulelor și a celor aflați în detenție etc.

Responsabilitatea supraveghetorului este esențială, pentru că el este cel care trebuie să răspundă în cazul unor evenimente negative.

Statutul de supraveghetor presupune o diferențiere a comportamentului profesional, potrivit poziției lui față de cei aflați în spatele grătilor, corespunzător locului și funcției pe care o îndeplinește în cadrul secției de deținere.

Ca trăsături speciale ale profesiei de supraveghetor amintim pe cele concretizate în obligațiile față de cei privați de libertate, față de colegi, de opinia publică și de societate.

Nu trebuie confundat termenul de „*supraveghetor*” cu cel de „*educator*”.

Gardianul de închisoare este cel care păzește și este o funcție mai complexă decât cea a supraveghetorului.

Scopurile misiunilor sale sunt:

1. În cazul detenției preventive asigură condițiile corespunzătoare desfășurării și finalizării procesului penal.
2. Asigură executarea pedepsei închisorii în eventualitatea unei condamnări definitive.

Dimensiunea socio-educativă a muncii de supraveghetor este una care are menirea de a-l ajuta pe cel aflat în detenție să se reintegreze, prin menținerea cu acesta a unei comunicări.

Caracterizarea principal-teoretică, dar și analitic particularizatoare a dimensiunii muncii socio-educative este noțiunea de „schimbare” a ideii și realității, privind personalitatea criminogenă a condamnatului.

V. Stresul penitenciar

Viața noastră cotidiană evidențiază faptul că stresul este o caracteristică esențială a omului. El este declanșat de grijile cotidiene și se reflectă asupra vieții noastre în mod variat.

a) Stresul psihic

Specificul și modificarea caracterului anumitor activități de muncă este una dintre cauzele care influențează stresul.

Suprasolicitarea psihicului poate fi influențată de condițiile în care serviciul de pază este executat. Scăderea motivației și lipsa de interes datorate efectuării anumitor sarcini monotone și repetitive face ca starea de oboseală să fie una caracteristică gardienilor, după terminarea misiunii dar și în timpul ei din cauza pericolului venit din partea celor aflați în detenție și de modul cum

sunt nevoiți aceștea să acționeze pentru a împiedica acțiunea de ofensivă a deținuților. Toate aceste sunt agenți stresanți psihic.

b) *Stresul determinat de inactivitate*

Subsolicitările fizice și mentale, la care sunt supuși cei aflați în detenție pe timpul executării pedepsei închisorii, sunt completate de : neangajarea în muncă fizică, violențele dintre deținuți, comportamentul deviant al unor condamnați, stările nervoase și lipsa spațiilor decente și amenajate necesare acestora.

Diminuarea stresului antagonist este necesar, iar prin termenul de „stres antagonist” trebuie să înțelegem stresul determinat de inactivitate.

Pentru diminuarea stresului antagonist, trebuie să ținem cont că:

- munca atenuază efectele nocive ale stresului dominant de inactivitate;
- munca metamorfozează comportamentul infracțional al celui aflat în detenție;
- munca inoculează în cugetul celui privat de libertate capacitatea și mulțumirea de a fi eficient;
- munca poate mijloci viața cinstită a condamnatului după ce se va libera.

Concluzionând cele menționate anterior, trebuie să admitem eficacitatea muncii pentru eliminarea pe cât posibil a stresului.²⁰

---

²⁰ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 205-221.

Cursul al XIX-lea. Munca de educație sanitară – parte a regimului penitenciar aplicat

I. Educația sanitară a deținuților condamnați la pedeapsa închisorii

În viața fiecărui om educația sanitară are o prioritate deosebită, căci de ea depinde sănătatea noastră.

Avându-se în vedere rolul educației sanitare, în penitenciare s-a accentuat necesitatea ei în activitatea cu cei privați de libertate. Datorită numărului mare al celor aflați într-un penitenciar, este necesară respectarea cu multă strictețe a normelor de igiena sanitară individuală și colectivă, pentru a preveni și a combate bolile de tot felul.

Educația sanitară trebuie individualizată în funcție de categoriile de condamnați, pe grupuri și chiar individual. Tematica de educație sanitară are un obiectiv bine definit și de aceea este necesar să o integrăm în activitatea socio-educativă a celor aflați în spatele gratiilor, cu scopul formării unor obișnuințe și deprinderi igienico-sanitare.

a) Metode folosite

Medicul unității penitenciare este cel mai în măsură să aleagă aceste metode sanitare, dar va fi nevoit să țină cont de subiectul și specificul problemelor de însușit:

- 1) prelucrarea și verificarea cunoștințelor condamnaților pe care le-au dobândit;
- 2) în mod individual, se va arăta ce reguli de igienă trebuie respectate de condamnați în anumite situații;
- 3) informarea celor aflați în detenție cu privire la anumite boli, prin broșuri și prin afișe;
- 4) prezentarea unor filme documentare cu caracter sanitar-educativ;
- 5) organizarea de expuneri conform tematicii, prezentate fie pe grupuri de condamnați, fie prin stația de radioficare.

II. Igiena alimentară în locurile de detenție

Medicii din penitenciare au menirea de a lua măsurile necesare de preîntâmpinare a unor evenimente negative.

a) Etapele activității de control

În primul rând, se va efectua controlul următoarelor sectoare: popotă, bucătăria unității și a blocurilor alimentare. Acest control are rolul de a urmări dacă nu cumva acestea au suferit modificări de natură să perturbe circuitul igienic al alimentelor și al hranei.

În al doilea rând, medicul este nevoit să se convingă dacă, în blocul alimentar au avut acces doar persoanele cu drept de control și condamnații aleși să muncească în acel loc. Totodată, medicul va urmări ca acest personal să efectueze, odată pe an, examenul la plămâni, serologic și cardiologic.

În al treilea rând, va trebui să constate felul în care s-au luat măsurile de protecție a alimentelor, măsuri care sunt importante pentru sănătatea condamnaților.

În al patrulea rând, medicul are datoria să controleze dacă blocului alimentar i s-a oferit apă rece și caldă, cât și dacă apa respectivă este potabilă sau provine din rețeaua centrală. Totodată se va constata dacă apele reziduale sunt eliminate în mod corespunzător, adică, dacă există canalizare centrală și dacă funcționează.

b) Transportul alimentelor

O altă grijă a medicului din penitenciar este aceea de a verifica modul în care se face transportul alimentar și modul în care se face păstrarea alimentelor, deoarece există anumite condiții ce trebuie respectate.

c) Primul ajutor în cazurile de intoxicații și toxiinfecții alimentare

Intoxicațiile alimentare se produc prin contaminarea alimentelor cu microbi sau cu anumite substanțe toxice. Aceste intoxicații prezintă anumite dureri și stări caracteristice, motive pentru care se solicită primul ajutor care constă din:

- administrarea de apă caldă (300 grame), toată odată și
- provocarea de vărsături.

Dacă au trecut 2-3 ore de la ingerarea toxicului, se pot administra purgative.

Toxiinfecțiile alimentare au drept cauză diferiți agenți patogeni, ce afectează tubul digestiv, iar ca simptome enumerăm: febra, semnele digestive nervoase și circulatorii.

Pentru prevenirea și combaterea acestor toxiinfecții se va urmări respectarea anumitor reguli.

III. Asigurarea condițiilor igienico-sanitare pe puncte de lucru

Punctul de lucru este locul amenajat special, unde cei privați de libertate își desfășoară activitatea sub pază.

Pentru realizarea acestor puncte de lucru se va ține cont de următoarele patru etape: în prima etapă, înainte de a se stabili un asemenea punct de lucru, zona respectivă va fi examinată din punct de vedere epidemiologic. În etapa a doua se va trece la controlul condițiilor de muncă ale noului punct de lucru, iar observațiile ce reies în urma acestui control vor fi comunicate directorului penitenciarului. În etapa a treia se va trece la pregătirea medicală a efectivelor de condamnați ce urmează a munci la noul punct de lucru. În ultima etapă (a patra) se vor urmări de către personalul cabinetului medical condițiile de transport al hranei de la penitenciar la **punctul de lucru**.

IV. Supravegherea condamnaților internați în secțiile de boli contagioase

Dreptul penitenciar urmărește activitatea de supraveghere, căci este prevăzut a produce în termenii executării pedepsei închisorii, următoarele funcții:

- realizarea funcției corecției;
- realizarea funcției protecției;
- realizarea funcției prevenirii;

- realizarea funcției de satisfacere a victimei și
- realizarea funcției legalității pedepsei aplicate.

Metodele folosite pentru efectuarea și desăvârșirea educației sanitare în rândurile condamnaților vor fi alese și impuse pentru însușirea și respectarea de medicul unității în conformitate cu natura, specificul și gravitatea bolii diagnosticate.

Legea prevede asigurarea sănătății în penitenciare a celor aflați în detenție, de aceea se acordă o grijă sporită educației sanitare în penitenciare. Medicul unității penitenciare are obligația de a transmite condamnaților bolnavi informații cu privire la boala lor și cu privire la tratamentul medical. Tot el este cel căruia îi revine sarcina de a îndruma activitatea de supraveghere care este esențială condamnatului bolnav și este îndreptată spre eficientizarea regimului penitenciar și realizarea scopului pedepsei închisorii.

V. Primul ajutor acordat condamnaților accidentați în timpul procesului de muncă ori ca urmare a bătăilor sau agresiunilor ce pot avea loc în camerele de detenție

Dintre obligațiile gardianului enumerăm: asigurarea securității victimei prin îndepărtarea de la locul accidentului, schimbarea poziției celui accidentat dacă este necorespunzătoare stării sale, acordarea primului ajutor tuturor condamnaților accidentați, organizarea unui cordon din mai mulți salvatori pentru a împiedica numărul mare de curioși, evitarea ștergerii urmelor și a mărturiilor accidentului și raportarea la penitenciar a accidentului, cât și anunțarea telefonică a salvării și a poliției.

Principiile de bază ale primului ajutor

Indiferent de gravitatea accidentului și urmările acestuia, gardianul nu trebuie să-și piardă cumpătul, ci dimpotrivă, este nevoit să nu piardă din vedere planul de desfășurare al primului ajutor și principiile de bază necesare în cadrul acțiunii de salvare.

Se va avea în vedere necesitatea primului ajutor în cazul:

- hemoragiilor;
- fracturilor;
- traumatismelor cranio-cerebrale și cranio-vertebrale;
- leziunilor coloanei vertebrale.

În toate aceste cazuri se va acționa în conformitate cu măsurile specifice fiecărui caz în parte.²¹

---

²¹ Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 226-241.

Cursul al XX-lea. Manifestarea bolilor psihice în mediul penitenciar

Cel aflat în detenție și care suferă de o boală psihică, intră adesea în conflict cu Legea de executare a pedepselor și cu regulamentul de ordine interioară a penitenciarului, din cauza tulburărilor comportamentale.

Boala psihică duce la perturbarea posibilităților de adaptare a individului în condițiile mediului penitenciar și la un grad mai mic ori mai mare de reintegrare în programul zilnic prevăzut de regulament.

I. Aspectul clinic în cadrul sindroamelor psihice

Aceste sindroame se caracterizează prin oboseală fizică, dar și psihică, astfel că bolnavul nu mai este în măsură să se concentreze, să depună eforturi pentru a rezolva și a duce la bun sfârșit o activitate anume.

Nevroza astenică nu perturbă nucleul personalității. Astenicii nu sunt bolnavi psihici, căci nevrozele sunt considerate a fi afecțiuni ce fac legătura între boala psihică și normal.

Psihopatiile sunt o altă grupă de afecțiuni marginale sindroamelor psihice.

a) Sindroamele psihiatrice esențiale

Dintre aceste sindroame enumerăm:

- sindroamele afective (maniacoal și melancolic);
- sindromul schizofrenic;
- sindromul delirant.

II. Aspecte specifice ale manifestării psihopatului în mediul penitenciar

a) Delimitări patologice

Condamnatul psihopat este într-o dificultate permanentă de acomodare cu rigorile mediului penitenciar.

Psihopatia este definită în studiile de specialitate ca o boală a caracterului, apărută sub influența unor factori externi defavorabili, asupra unor

particularități temperamentale înnăscute. De asemenea, trebuie evitată confundarea termenului de “psihopat” cu cel de “bolnav psihic”.

b) Clasificarea psihopaților

1. Psihopatul astenic este ușor influențabil, nehotărât, timid, se acomodează mai greu cu munca, ordinea și disciplina caracteristică mediului penitenciar.
2. Psihopatul excitabil este cel care nu-și poate înfrâna pornirile. Acesta poate fi periculos și agresiv în orice moment în cele mai nevinovate situații. De aceea se recomandă o supraveghere atentă a acestui gen de psihopați.
3. Psihopatul isteric se caracterizează prin tendințe de reacții, în scopul de a se evidenția. Acesta poate simula diverse accidente și boli pentru a impresiona.
4. Psihopatul sexual – din această grupă pot fi enumerați: pedofilii și homosexualii. Asupra acestora se solicită o supraveghere atentă.

III. Modul de simulare a unor boli de către condamnații psihopați

Prin simulare se înțelege în practica medicală încercarea conștientă și premeditată de a imita, de a ascunde sau de a exagera unele tulburări de boală, în scopul obținerii unor avantaje sau pentru sustragerea de la unele obligații.

Pentru obținerea anumitor avantaje, anumiți condamnați psihopați simulează anumite boli, pentru a se sustrage de la executarea pedepselor alimentare.

Aspecte de simulare:

Invocarea durerii în diferite părți ale corpului este cel mai des aspect de simulare.

Medicul penitenciarului este cel care trebuie să evidențieze simularea durerii prin observarea impreciziei și a contradicției răspunsurilor pe care un asemenea deținut le dă atunci când i se cere să i se descrie caracterul durerilor și intensitatea lor.

Totodată, pot fi folosite și metode obiective pentru evidențierea simulării durerii.

Modul de depistare a acestor practici

Febra se simulează prin diferite procedee ca: înghițirea tencuielii de var ori cretă, frecarea termometrului etc.

Tahicardia este provocată pentru a imita bolile cardiace. Bolile cardiace sunt simulate prin efortul fizic depus înainte de prezentarea condamnaților la consultație.

Icterul se simulează prin ingerarea unor substanțe medicamentoase. Lipsa semnelor caracteristice icterului adevărat pun în evidență simularea acestuia.

Paraliziile și tremurăturile simulate sunt ușor de identificat, căci paraliziile adevărate sunt însoțite de modificări anatomice ale musculaturii.

Anchilozele sunt simulate de cei aflați în detenție în mod frecvent. O metodă de constatare a simulării anchilozei genunchiului constă în invitarea deținutului să se așeze pe un scaun foarte scund, lucru pe care îl execută imediat, uneori îndoind chiar genunchiul pretins a fi anchilozat.

Escarele (cojile pe răni) se obțin prin injectarea diverselor substanțe.

Abcese și flegmoanele se pot provoca prin injectarea de material septic (urină), în special în gambe.

Nu trebuie trecută cu vederea simularea unor simptome sau boli de către cei aflați în detenție prin folosirea unor medicamente, dar nici simularea prin crearea unor infirmități reale, provocate în mod premeditat (plăgile tăiate-înțepate).²²

---

²² Mihai Demian, Marius Rusu. *Metode și procedee folosite de către deținuți pentru sustragerea de la regimul executării pedepsei închisorii*. Buletinul penitenciar nr. 2/1978, p. 53 și urm.

Cursul al XXI-lea. Practica penitenciară

I. Cadrul problemei

Activitatea de practică penitenciară se desfășoară sub îndrumarea și controlul ofițerilor specializați în domeniul problemelor de urmărit în scopul susținerii și motivării lor de teoria dreptului penitenciar. Ruperea teoriei de practică în domeniul penitenciar atinge direct interesele materiale și subiective ale condamnaților, interese recunoscute și protejate de lege.

Practica penitenciară, din punct de vedere metodologic, oferă metode generale de organizare și executare a misiunilor de pază, escortare și supraveghere a condamnaților, elaborează reguli de acțiune eficientă pentru păstrarea disciplinei și a ordinii în penitenciar.

II. Actualitatea problemei

Activitățile de pază, escortare, supraveghere, aplicare a regimului penitenciar și asigurare a legalității deținerii se înscriu în contextul politicii execuțional-penale contemporane. Datorită numărului mare de deținuți, s-au luat anumite măsuri indispensabile asigurării unor condiții de viață necesare ființei umane.

În acest sens, s-au deschis anumite penitenciare care au fost desființate în timpul regimului comunist, s-au înființat penitenciare noi în locurile din care lipseau, s-au modernizat anumite clădiri etc. Totodată a fost elaborată o nouă metodologie privind aplicarea măsurilor disciplinare.

III. Supravegherea condamnaților

Supravegherii celor aflați în detenție trebuie să i se acorde o atenție deosebită. Ea se desfășoară pe baza unei experiențe făcute în comun cu deținutul. Din partea personalului care se ocupă cu supravegherea condamnaților se cer anumite calități: răbdare, echilibru și stoicism, dar totodată se cere ca acesta să cunoască ce fel de condamnați supraveghează, ce pedepse au și pentru ce fapte sunt condamnați.

Supravegherea este o continuitate între aplicarea regimului penitenciar și necesitatea anticipării detaliate a comportamentului infracțional.

IV. Supravegherea condamnaților periculoși

Această supraveghere implică analiza și evaluarea gradului de pericolozitate socială a infracțiunii comise, dar și gradul de pericol public pe care îl poate prezenta condamnatul ce beneficiază de suspendarea condiționată a executării pedepsei.

1. Supravegherea atrage după sine obligativitatea supraveghetorilor de a-și selecta observarea și controlul în aplicarea regimului penitenciar.
2. Implică acțiuni de decizie și control.
3. Organizează supravegherea pe grupuri mici și în secții special amenajate.
4. Întreține un climat favorabil reeducării.

V. Pericolul social al unei infracțiuni

Atmosfera mediului penitenciar emană o ambianță de subtilă adaptare la conștiința infracționalității, conștiință ce respinge raportarea spre conceptul de ordine socială.

VI. Pericolul public al condamnatului liberat condiționat

Un astfel de pericol este motivat nu doar subiectiv, ci și obiectiv. De multe ori, societatea, prin toate piedicile pe care le pune celui ieșit din pușcărie, face din acesta să devină un pericol public, văzând în el un individ ce nu poate fi reintegrat.

VII. Paza condamnaților

Una dintre misiunile de luptă este și paza condamnaților. Unindu-se ca sens cu supravegherea, ce poate atenționa contractarea prin imitație a comportamentelor deviante și agresive între condamnați, paza acestora din urmă are o anumită semnificație, căci cuprinde un ansamblu de măsuri aplicate în mod organizat, conștient și sistematic, avându-se în vedere oprirea evadării.

Cerințele pazei condamnaților sunt inspirate din necesitatea înfăptuirii actului de justiție și practica muncii de penitenciar.

VIII. Escortarea condamnaților

Escortarea trebuie să fie alcătuită din doi gardieni înarmați, dintre care unul este șef și care trebuie să asigure paza deținuților pe timpul deplasării acestora în afara locului de detenție și la locul de destinație.

Escorta se organizează și se execută pe timpul deplasării deținuților la și de la : punctele de lucru, instanțele de judecată, organele de urmărire penală, spitale, policlinici sau în alte locuri stabilite prin ordinul directorului penitenciarului.

IX. Diminuarea vulnerabilității locurilor de deținere

În acest context trebuie să vorbim despre: momentele vulnerabile, locurile vulnerabile și măsurile pentru înlăturarea vulnerabilității.

1. Momentele vulnerabile sunt cele din activitatea zilnică, desfășurată cu deținuții condamnați și care necesită măsuri suplimentare de pază și supraveghere.

2. Locurile vulnerabile sunt cele unde se execută misiuni operative favorabile producerii unor evenimente negative, pentru a căror înlăturare cărora se impun stabilirea și luarea unor măsuri de întărire a dispozitivelor adoptate.

3. Măsurile pentru înlăturarea vulnerabilității sunt:

- studierea atentă a fiecărui loc în care pot avea loc evenimente negative;
- cunoașterea celor aflați în detenție, care sunt în stare să fie autorii unor evenimente negative.

X. Apelul deținuților

Importanța problemei

Apelul deținuților presupune o procedură specială și ajunge să se confunde cu momentul solemn de la începutul și sfârșitul activităților zilnice ordonate. Regimul penitenciar impune efectuarea apelului deținuților, care este fundamentul pe care se așează aplicarea regimului penitenciar și prin care se

realizează misiunea cea mai importantă rezultată din scopul pedepsei închisorii: prevenirea săvârșirii unor infracțiuni noi.

Apelul numeric se execută de cel puțin două ori pe lună prin confruntarea datelor din fișele de cameră cu cele declarate de deținuți.

Procedura executării apelului se execută în mod obligatoriu la intrarea în serviciu a schimbului de supraveghere. În primul rând, se contribuie la prevenirea evenimentelor negative; iar în al doilea rând, executarea apelului reprezintă o activitate de disciplinare a conduitei celor privați de libertate.

Pregătirea apelului începe cu semnalul dinainte stabilit, când orice activitate încetează, se trece la efectuarea ordinii și a curățeniei și sub îndrumarea șefului de cameră se adoptă formația ordonată, așteptându-se sosirea subofițerului de serviciu, care execută apelul personal la camerele unde se află deținuții periculoși, la izolatorul de pedeapsă și la locurile de deținere.

Executarea propriu-zisă

Apelul se execută de către supraveghetorul care ia în primire serviciul, iar cel care îl predă rămâne la ușa camerei și supraveghează comportarea și atitudinea celor privați de libertate, pentru a putea să alarmeze locul de deținere și să intervină în caz de necesitate. După efectuarea apelului numeric, se verifică starea de ordine generală și de curățenie a camerelor.

Terminarea apelului

Se transmite prin semnalul sonor, moment în care se trece la următoarele activități din programul zilnic. Terminarea apelului are loc după ce ofițerul de serviciu sau supraveghetorul care ia în primire face acest lucru la nivelul întregului penitenciar.

XI. Scoaterea deținuților din camere

Acest lucru se execută:

1. Numai în cadrul desfășurării activităților planificate prin programul zilnic.
2. Numai de către supraveghetorul de pe secția respectivă.

3. Numai la ordinul ofițerului de serviciu (șefului de tură).

XII. Plimbarea deținuților

Plimbarea celor aflați în spatele gratiilor are rolul de a îndepărta stresul și tensiunea acumulată de aceștia în atmosfera camerei de detenție. Această plimbare este necesară și pentru sănătatea condamnaților, dar și pentru menținerea ordinii și a bunelor relații din penitenciar.

XIII. Executarea perchezițiilor

Importanța problemei

Executarea perchezițiilor se face în scopul descoperirii și ridicării obiectelor interzise, precum și pentru prevenirea evenimentelor negative întreprinse de către deținuți.

Felurile percheziției

În funcție de scopul urmărit, condițiile și împrejurările când se execută, precum și conform procedeelelor folosite, percheziția este de două feluri;

- corporală, ce poate fi amănunțită ori sumară;
- generală.

Cadrul organizatoric

Prin percheziția corporală amănunțită, se înțelege controlul executat asupra deținuților, echipamentului, bagajelor și altor obiecte personale sau date în folosință de către penitenciar.

Percheziția generală constă în controlul executat lunar, ori la ordin, asupra deținuților, bagajelor, camerelor și a locurilor de acces, pentru a se găsi și a se ridica obiectele interzise, precum și pentru a se preveni acțiunile inițiate de condamnați.

Principii

1. Conspirativitatea trebuie să fie absolută, astfel încât ordinul de percheziție va fi adus la cunoștință celor care o execută doar în momentul declanșării acțiunii propriu-zise.

2. Surprinderea trebuie urmărită cu mai multă atenție, prin asigurarea variabilității atât a zilelor precum și a orelor alese pentru aceste acțiuni.

3. Operativitatea acțiunii cere ca întinderea percheziției generale să nu depășească mai mult de 1-2 ore.

4. Simultaneitatea. În acest scop echipele constituite se vor deplasa la locurile ce le-au fost repartizate și vor declanșa acțiunea simultan.

5. Secretul este principiul coordonator al acțiunii în sine prin care se manifestă ordinul pentru executarea pedepselor, călăuzit de principiul constrângerii pe de o parte, și cerințele și interdicțiile mediului penitenciar, pe de altă parte.

Prelucrarea planului de acțiune

Percheziția generală se execută pe baza unui plan de acțiune ce cuprinde: scopul acestor percheziții, data și ora începerii ei, conducătorul percheziției, denumirea secțiilor și a camerelor unde se derulează, categoria și numărul deținuților ce urmează a fi percheziționați și pregătirea gardienilor pentru executarea acțiunii.

Pregătirea materială a percheziției

Constă în dotarea fiecărei echipe cu cele necesare în acest scop.

Declanșarea acțiunii

Înainte de ajungerea echipelor la locurile stabilite, ofițerul de serviciu (șeful de tură) ia măsuri de introducere a tuturor deținuților în camere, întrerupând orice activitate în interiorul locului de deținere. Șeful de echipă cu o parte din gardieni asigură supravegherea camerelor prin vizorul ușii, după care intră în camera unde încheie percheziția. Activitatea celor aflați în detenție este supravegheată atent și permanent.

Întocmirea unor acte specifice

După efectuarea percheziției generale, dacă este cazul, se iau măsuri de întocmire a următoarelor acte de imputare pentru efectele sau alte obiecte

degradate sau distruse de către condamnați, rapoarte cu propuneri disciplinare și procesul verbal de efectuare a percheziției de către fiecare echipă.

XIV. Funcționarea regimului penitenciar în legătură cu acordarea drepturilor la pachete, vizite și corespondență

Importanța problemei

În fiecare penitenciar există secții amenajate, necesare satisfacerii acestor drepturi. O problemă esențială este desemnarea personalului pentru acest sector de activitate, motiv pentru care măsurile de selecționare, numire și instruire nu se încadrează în procedurile de rutină specifice celorlalte compartimente de muncă.

Condiții de eficiență a muncii

Activitatea trebuie să se deruleze în baza unui program orar întocmit pe zile, aprobat de directorul penitenciarului, la a cărui stabilire să se aibă în vedere numărul și categoria condamnaților. Trebuie evidențiat și numărul zilnic al vizitelor și pachetelor ce urmează a fi recepționate.

O atenție deosebită trebuie acordată repartizării sarcinilor pe oameni. De aceea în cadrul sectorului vizite, repartizarea sarcinilor pe oameni trebuie realizată într-o asemenea manieră, încât să se obțină tot ceea ce este mai bun din partea fiecăruia. Se va avea în vedere numărul de subofițeri existenți și calitățile și disponibilitățile acestora într-o astfel de muncă.

XV. Folosirea momentelor operative în pregătirea de specialitate

Importanța problemei

Convorbirile, activitățile lunare și programele personale de pregătire sunt modalitățile prin care se poate realiza perfecționarea pregătirii de specialitate.

Esențial pentru eficiența pregătirii de specialitate este ca activitatea de pregătire profesională să fie în strânsă relație cu sarcinile profesionale.

Scopul urmărit

Prin crearea de momente operative se urmărește ca toate cadrele din sectorul operativ să fie puse în situația de a acționa în condiții complexe.

Înțelegerea noțiunii

Crearea de momente operative în cadrul ședințelor de pregătire presupune executarea de către subofițeri a unor faze specifice misiunilor de pază, escortare și supraveghere a deținuților. Condițiile, împrejurările și mobilul momentului operativ trebuie să fie plauzibile, judicios stabilite, cât mai aproape de problemele cu care se confruntă gardienii.

Desfășurarea momentelor operative

Aceste momente se cer minuțios pregătite și conduse cu strictețe. În acest sens, ofițerul de serviciu (șeful de tură) organizează momentul operativ în funcție de scopul instructiv urmărit, de conținutul acțiunilor posibil de întreprins și de condițiile în care are loc intervenția subofițerilor pentru asigurarea pazei, escortării și supravegherii deținuților.

Activitatea participanților

Gardienilor trebuie să li se ceară să analizeze situația generală și specială, iar ulterior să ia hotărârea și să fixeze măsurile ce se impun. Totodată conducătorul ședinței de instruire aduce completările.²³

---

²³ Petrance Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992, p. 263-299.

Cursul al XXII-lea. Tipuri reprezentative de sisteme penitenciare

Dintre sistemele penitenciare mai cunoscute de-a lungul procesului evolutiv al închisorii, enumerăm:

I. Sistemul închisorii în comun

Acest sistem a reprezentat un pas înainte pe calea umanizării executării pedepsei și constă în faptul că atât ziua cât și noaptea, condamnații lucrează și sunt întemnițați în comun. El prezintă avantajul economicității și simplității, ceea ce a determinat extinderea lui în majoritatea țărilor lumii, unele elemente ale sale aplicându-se și în prezent.

În prezent în literatura de specialitate se afirmă că detenția în comun are implicații negative asupra procesului de reeducare, din cauza stării morale care se creează în cadrul colectivelor de condamnați. După unii autori, închisoarea în comun este de fapt “o școală de pregătire a crimei și infraționalității”, prin perfecționarea tehnicilor și metodelor infraționale.

II. Sistemul celular

Acest sistem s-a aplicat pentru prima dată în 1790, în Pennsylvania, motiv pentru care a fost numit și pensilvănean sau filadelfian.

După acest sistem, închisoarea celulară se aplică atât ziua, cât și noaptea, prin două forme:

1. Sistemul penitenciar absolut, ce constă în izolarea absolută a condamnatului.

2. Sistemul penitenciar de separațiune, care pune accentul pe separarea condamnaților între ei, dându-li-se dreptul de a comunica zilnic cu personalul închisorii etc.

La baza acestui sistem stă ideea că, omul în solitudine reflectă asupra faptelor săvârșite și, fiind ferit de contactul periculos cu alți deținuți, se poate îndrepta.

După o îndelungată experiență, s-a renunțat la acest sistem de detenție, pentru că a produs asupra deținuților *o depresiune și iritabilitate fizico-psihică*.

III. Sistemul auburnian

Acest sistem mai este numit și sistem al tăcerii și a fost aplicat pentru prima dată la închisoarea din Almira (New York), în anul 1920. El a constituit un sistem mixt, ce a derivat din sistemul închisorilor în comun și cel celular.

Se puna accentul pe izolarea celulară pe timpul nopții, iar ziua condamnații munceau în comun, însă erau nevoiți să păstreze tăcerea. Acest sistem era superior sistemului celular absolut, deși aplicarea tăcerii absolute putea fi realizată doar prin măsuri foarte severe. Din această cauză, sistemul auburnian poate fi considerat ca ineficient.

IV. Sistemul progresiv

Acest sistem de origine engleză a plecat de la ideea că este primejdios pentru societate și condamnat, ca acesta să treacă brusc de la regimul celular la cel de libertate. El reprezintă o combinație a regimului celular de noapte cu lucrul în comun ziua și cu alte perioade succesive cu un regim din ce în ce mai blând.

Acest sistem a îmbrăcat două forme:

Sistemul progresiv englez.

Sistemul progresiv irlandez.

Sistemul progresiv, cu cele două forme ale sale, a constituit un element important în evoluția sistemelor penitenciare, ideea sa de bază fiind progresivitatea în executarea pedepsei închisorii, având și unele aspecte preluate și de sistemele contemporane.

V. Sistemul reformat de origine americană

Acest sistem s-a aplicat prima dată în închisoarea Almira din New York, în anul 1876. La baza lui a stat ideea sentinței nedeterminate, adică fără o durată prestabilită, ce constituie o condiție necesară a sistemului reformat și s-a

plecat de la ideea că este absurdă o condamnare pe termen fix, deoarece nu se poate ști dinainte în cât timp se poate realiza reeducarea condamnatului.²⁴

---

²⁴ Octavian Pop. *Drept penitenciar*. Ed. Mirton, Timișoara, 2001, p. 17-23.

Cursul al XXIII-lea. Locul și rolul penitenciarelor în sistemul organelor statului

Rolul administrației penitenciare nu se restrânge doar la paza și întreținerea deținuților, ci se extinde și la întreaga activitate desfășurată în interesul realizării scopului și funcțiilor pedepsei. În literatura de specialitate, pedeapsa are două funcții unanim acceptate și anume: *funcția de represiune sau constrângere* și cea de *reeducare sau convingere*.

Pentru realizarea ultimei funcții a pedepsei, legiuitorul a instituit un regim adecvat de executare a pedepselor, în cadrul căruia reeducarea condamnaților se face prin: activitățile utile pe care aceștia le desfășoară în locurile de detenție, practicarea unor activități cultural-educative și moral-religioase etc.

Un rol deosebit de important în activitatea de prevenire și combatere a infracționalității îl au organele specializate cărora le revine obligația de a asigura respectarea legilor și a asigura deținerea și reeducarea celor privați de libertate.

Instanțele de judecată, analizând vinovăția, periculozitatea faptei și a făptuitorului, împrejurările comiterii infracțiunii, etc., pronunță o sentință care impune celui judecat o formă de răspundere. Atunci când instanța de judecată pronunță pedeapsa închisorii, condamnatul este transportat la penitenciar.

Pornindu-se de la cele specificate anterior și avându-se în vedere prevederile actelor normative ce reglementează executarea pedepsei închisorii, se pot formula și principalele sarcini care revin penitenciarelor:

1. Acestea asigură deținerea indivizilor condamnați la pedeapsa închisorii, persoanelor arestate preventiv și a celor sancționați cu închisoarea contravențională, ceea ce presupune:

- evidența riguroasă a tuturor persoanelor aflate în penitenciar;
- organizarea pazei, a escortei și a supravegherii celor aflați în detenție;
- folosirea, potrivit legii, în activități productive, a celor apti de muncă.

2. Aplicarea regimului legal de deținere, unde pot fi enumerate câteva activități specifice:

– asigurarea separațiunii deținuților în conformitate cu criteriile legale, în scopul aplicării diferențiate a normelor de regim;

– acordarea drepturilor legale;

– întărirea spiritului de ordine și disciplină;

– aplicarea judicioasă a măsurilor disciplinare.

3. Organizarea și desfășurarea procesului de educare a deținuților.

4. Organizarea și desfășurarea activității de studii și cercetare în vederea modernizării și perfecționării continue a activității în penitenciar.

5. Organizarea și desfășurarea muncii privind selecționarea, perfecționarea și promovarea personalului de penitenciar.²⁵

---

²⁵ Octavian Pop. *Drept penitenciar*. Ed. Mirton, Timișoara, 2001, p. 24.

Cursul al XXIV-lea. Principii generale ale executării pedepsei cu închisoarea

Prin executarea sancțiunii penale se înțelege imobilitatea condamnatului de a îndeplini conținutul pedepsei.

Unul dintre principiile generale ale executării pedepsei cu închisoarea îl constituie principiile legalității, care se referă la faptul că executarea trebuie să se facă numai în baza prevederilor legilor penale și cu respectarea strictă a acestora.

Un condamnat nu poate fi impus să execute o pedeapsă decât în baza unei hotărâri de condamnare, iar pedeapsa cerută să fie pusă în executare.

Un alt principiu important în executarea pedepselor este cel al individualizării. Potrivit acestui principiu, executarea unei pedepse trebuie să fie adaptată pentru fiecare condamnat în parte.

Prin intermediul dispoziției legii penale, se face o individualizare a sancțiunilor penale în funcție de vârsta condamnaților, de sexul acestora, precum și de gravitatea infracțiunii comise. În faza executării concrete a unei sancțiuni penale, aceste individualizări se pot diversifica în funcție de cunoașterea personalității fiecărui condamnat.

Executarea pedepselor privative de libertate trebuie să se facă cu grijă față de condamnat, care este un om cu personalitate și care trebuie tratat ca atare.

Un condamnat trebuie să-și execute pedeapsa în așa fel, încât la suferința inerentă pricinuită de pedeapsa în sine, să nu se mai adauge și alte suferințe, astfel fiind definit și principiul respectului pentru demnitatea umană.

I. Reforma penală internațională

Pentru această reformă se caută îmbunătățirea condițiilor din penitenciar și se urmărește promovarea tratamentelor umane și imparțiale pentru indivizii care au încălcat legea.

La nivel internațional, în acest sens există o organizație neguvernamentală, independentă, înregistrată în Olanda, ce are o conducere internațională, cu membrii din 75 de țări, de pe majoritatea continentelor.

Această organizație caută să realizeze reforma penală, susținând:

– dezvoltarea și implementarea instrumentelor internaționale pentru drepturile omului, privind aplicarea legii, a condițiilor și standardelor închisorii;

– eliminarea discriminării nedrepte din toate legile penale;

– abolirea pedepsei cu moartea;

– reducerea folosirii pedepsei cu închisoarea peste tot în lume;

– folosirea unor sancțiuni constructive, necustodiale, care să încurajeze reintegrarea socială.

II. Regimul de educație și instruire profesională

Ca proces complex, educația înglobează în domeniul său și recuperarea indivizilor cu conștiința înapoiată, cu mentalități și convingeri greșite și în ultimă instanță, cu comportament deviant. Această componentă a educației este denumită *reeducare*.

Constrângerea și reeducarea sunt funcții ale pedepsei închisorii prin care aceasta își exercită rolul său educativ-preventiv asupra conștiinței omului, în general și asupra celui cărui i se aplică pedeapsa în special.

Conținutul pedepsei închisorii se realizează prin aplicarea tratamentului penitenciar, care cuprinde un ansamblu de reguli și măsuri referitoare la: condițiile de viață, de muncă și de educație din penitenciar.

Pentru a se obține rezultate bune în reeducarea deținuților, administrația penitenciară are obligația ca în activitățile specifice pe care le desfășoară cu aceștia, să țină seama de legăturile ce trebuie să existe între constrângere și convingere, respectiv între funcția coercitivă și corectivă a sancțiunii închisorii și de unitatea dintre pedeapsă și educație.

Formele prin care se realizează regimul de educație și instruire profesională sunt cele prevăzute de legislația execuțional-penală, ele constând în: organizarea cursurilor de calificare și recalificare, acțiuni de școlarizare, conferințe, lectura unor cărți, vizionarea unor filme și programe TV, audiții radio, citirea presei și anumite activități sportive și religioase etc. Pentru cei aflați în detenție, dar cu studii superioare, dacă dau dovadă temeinică de îndreptare, există posibilitatea de a-și completa pregătirea prin studiul individual sau să-și continue activitățile în orele stabilite de directorul penitenciarului.

Toate acțiunilor cultural-educative și de instruire profesională se desfășoară pe baza unui program aprobat de directorul penitenciarului, după terminarea programului de muncă al condamnaților și în zilele de repaus, precum și în perioadele când din diferite cauze, aceștia nu sunt scoși la muncă.

Pentru asigurarea unui conținut mai bogat al activităților cultural-educative și de instruire profesională, la desfășurarea unora dintre acestea sunt atrași juriști, profesori, psihologi și alți specialiști, precum și cadre tehnice de la agenții economice care folosesc condamnați la muncă.

III. Regimul de ordine și disciplină

Formarea la condamnați a deprinderilor și obișnuințelor de a trăi și a se comporta civilizată este grea. Pe lângă respectarea și îndeplinirea corectă a îndatoririlor și regulilor stabilite este esențială și o atitudine conștientă din partea condamnaților pentru că munca de reeducare nu-și atinge scopul decât atunci când regula de acțiune este acceptată și chiar elaborată de conștiință.

Ordinea și disciplina în rândul celor aflați în detenție este o componentă organică a regimului executării pedepsei închisorii, ce izvorăște din dispozițiile legii penale. Pe de altă parte, specificul activității din locurile de detenție, determinat de dificultățile ce le ridică persoanele condamnate și complexitatea problemelor, impun în mod obiectiv întronarea ordinii și a disciplinei, determinarea condamnaților de a respecta întocmai regulile interioare și

disciplina în orice împrejurare; aceasta cu atât mai mult, cu cât adaptarea unei comportări disciplinare, reliefează în mare parte gradul de reeducare și este un element de bază de care se ține seama atunci când se pune problema liberării condiționate.

Întronarea ordinii și disciplinei în penitenciare nu se realizează de la sine, căci la acesta participă o mulțime de factori. Este de la sine înțeles că pe primul plan se află poziția pe care o adoptă fiecare condamnat. Dar, având în vedere că acești indivizi prezintă numeroase deficiențe de educație și comportament care, de fapt, i-au condus la săvârșirea faptelor infracționale, se impune cu necesitate o acțiune energetică și perseverentă din partea administrației penitenciare pentru determinarea acestora de a respecta și de a se încadra în ordinea interioară, în regulile de disciplină și în îndeplinirea obligațiilor ce le au pe timpul executării pedepsei închisorii.

În acest sens sunt necesare:

1. Derularea unei munci îndelungate de prevenire a abaterilor disciplinare.
2. Adoptarea unei atitudini exigente de către personalul penitenciarului, dar cu obiectivitate, neadmițându-se nici cea mai neînsemnată încălcare a normelor legale de ordine și disciplină, dar nici exagerată.
3. Folosirea cu discernământ a pârghiei măsurilor disciplinare și a recompenselor, făcând din acestea mijloace eficiente de reeducare.
4. Crearea opiniei de masă a condamnaților respectivi la acțiunea de reeducare.²⁶

---

²⁶ Petrache Zidaru, *Drept execuțional penal*, Ed. All Beck, București, 2001, p. 95-105.

Cursul al XXV-lea. Sisteme penitenciare europene

I. Sistemul penitenciar olandez

În Olanda, instituțiile penitenciare se împart în două mari categorii: *remond centers* și *închisori*.

Remond centers sunt destinate în principal persoanelor arestate preventiv, dar și celor condamnate la pedeapsa închisorii pe o perioadă scurtă sau celor care așteaptă transferul la o altă închisoare. Remond centers sunt închisori în cheie. Totdeauna timpul executat într-un remond centers se deduce din pedeapsa închisorii aplicate prin hotărâre judecătorească.

Sistemul penitenciar numără aproximativ 60 de instituții, 27 dintre ele având statutul de închisori. Închisorile au variate destinații, în funcție de sexul și vârsta deținuților, durata pedepsei de executat și nivelul de securitate cerut.

Cu privire la durata pedepsei de executat, se poate face distincția dintre pedepsele pe termen scurt și cele pe termen lung. În funcție de aceasta, există două închisori pentru pedepsele pe termen scurt și șase închisori pentru pedepsele pe termen lung. Deținuții pot fi transferați de la un tip de închisoare la alta. Astfel, după ce au executat o parte din pedeapsă într-o închisoare pentru deținuții condamnați pe termen lung, aceștia pot executa ultimele 3-5 luni din pedeapsă în una din închisorile mici.

Cu privire la securitate, în Olanda există trei tipuri de închisori:

- închisori închise;
- închisori semi-deschise;
- închisori deschise.

Închisorile închise sunt destinate deținuților care vin direct din detenția preventivă și aceste persoane sunt condamnate la cel puțin câteva luni de închisoare.

Închisorile semi-deschise sunt destinate în primul rând primirii deținuților reținuți pentru judecată. Aici regimul aplicat este axat mai mult pe sistemul de viață din afara închisorilor în comparație cu închisorile închise.

Închisorile deschise sunt destinate primirii deținuților cărora li s-a aplicat o pedeapsă a închisorii de cel mult 8 luni.

În ceea ce privește drepturile deținuților, sistemul penitenciar olandez prevede că aceștia au dreptul de a fi vizitați în penitenciar de către membrii familiei, iar o dată pe lună au permisiunea de a avea relații intime cu soția sau prietena, în camere amenajate. Au dreptul de a păstra asupra lor un televizor, radio, computer, combină muzicală cu condiția de a nu deranja activitățile ce se desfășoară în colectiv.

În ceea ce privește personalul din care constă sistemul penitenciar olandez, acesta este alcătuit în cea mai mare parte din absolvenți universitari (sociologi).

Pentru serviciul de pază și supraveghere, se organizează recrutarea de persoane absolvente de liceu, cu o bună pregătire fizică, ce urmează un curs de inițiere de trei luni și urmează un stagiul de practică la unul din penitenciarele din Olanda, după care susține examenul de absolvire și un curs de perfecționare de trei săptămâni, care se reia ciclic la diferite intervale de timp.

II. Sistemul penitenciar austriac

În Austria, atât tipul închisorii, cât și regimul deținuților se deosebește în funcție de natura infracțiunii și de termenul de detenție, de exemplu, de vârstă și chiar de regiunea în care se află locul de detenție.

Cele nouă penitenciare din Austria, dintre care două sunt profilate pe deținuți bolnavi psihic, sunt construite în cadrul unei Direcții Generale, subordonate Ministerului Justiției și sunt repartizate în anumite provincii federale ale țării.

La nivelul penitenciarelor, din 2-3 provincii federale este numit un director care coordonează activitatea din zona respectivă, iar semestrial sau anual au loc bilanțuri generale ale activității tuturor penitenciarelor.

Toate penitenciarele sunt construcții moderne, cu majoritatea camerelor pentru 1-2 persoane și anexele necesare unei bune funcționalități. Camerele pentru cazare sunt dotate cu cele necesare unui trai decent.

Pentru că în legea austriacă de executare a pedepsei nu se stipulează obligația deținuților de a munci, acei care își manifestă această dorință sunt folosiți la activitățile productive, înființate în incinta penitenciarelor, unde au posibilitatea calificării în diferite meserii.

Separarea deținuților are în vedere criterii de bază (sex, vârstă, infracțiunea comisă), dar primordiale în acest sens sunt conduita deținutului și concluziile comisiei de verificare și testare; cetățenia deținutului nefiind un criteriu de separațiune.

Deținuților li se acordă asistență moral-religioasă și medicală.

Fiecare unitate de penitenciar are planuri de cooperare cu organele de poliție și cu subunitățile de pompieri din zonă, precum și legătura permanentă și operativă cu acestea pentru sprijinirea în situații deosebite.

Cheltuielile unităților din sistemul penitenciar sunt suportate de la bugetul de stat, anual fiind alocate sume destul de mari, în care sunt incluse și fondurile pentru investiții.

Pregătirea cadrelor se face la *Școala pentru pregătirea ofițerilor și subofițerilor de penitenciare*, durata școlarizării fiind de 15 luni. Admiterea în școală se face prin administrarea unor teste, iar după admitere, cursantul începe un prim ciclu de pregătire teoretică de trei luni, în care acesta ia cunoștință cu elementele de bază ale profesiei. După această pregătire, fiecare cursant efectuează un stagiu de practică de nouă luni în unitățile de penitenciare, iar în ultimele trei luni ale școlarizării se execută un nou ciclu de pregătire, care se finalizează cu susținerea examenului de admitere.

III. Sistemul penitenciar anglo-saxon

Regimul actual de executare a pedepsei cu închisoarea în Anglia urmărește trei obiective:

1. Separarea deținuților arestați preventiv de cei condamnați definitiv, a bărbaților de femei și a tinerilor de adulți.

2. Prevenirea pericolului de influențare prin separarea deținuților adulți în doua categorii: din prima categorie fac parte infractorii primari, iar din cea de a doua – ceilalți infractori (ordinară).

3. Să se ușureze readaptarea deținuților prin împărțirea condamnaților adulți în diferite categorii, pentru a-i supune unor forme diferențiate de pază și de tratament.

Condamnații cu pedepse de lungă durată sunt trimiși în închisori centrale, având nevoie de un tratament special.

Tratamentul deținuților

Deținuții sunt tratați în mod corespunzător cu cerințele prevăzute de regulile minime pentru tratamentul deținuților. Înfățișarea deținuților are o mare importanță pentru persoana deținutului și s-au obținut multe realizări în acest domeniu. S-a dat importanță și bunăstării sociale a deținuților, în special prin menținerea legăturilor acestora cu familia. Pentru a-i sprijini pe deținuți să se adapteze vieții din închisoare, li s-a asigurat asistență moral-religioasă și ore de consiliere religioasă, prin preoții capelani și voluntarii creștini.

Scopul tratamentului care se aplică deținuților este acela de a-i determina pe aceștia să ducă, după liberare, o viață înțeleaptă și utilă, și de a-i face apti pentru o asemenea viață.

Regimul de educație și privilegiile deținuților

Regimul de educație a fost cel care a suferit cele mai mari schimbări în ultimii ani, datorită importanței acestuia, astfel că, directorul educației din comisia închisorilor colaborează strâns cu Ministerul Educației Naționale.

Programul de pregătire este foarte vast, mergând de la cursuri speciale pentru analfabeți și înapoiți, până la facilități acordate pentru pregătirea examenelor de universitate și obținerea de diplome . Au fost folosite cursurile

prin corespondență pentru cei care se pot adapta la o asemenea formă de învățatură.

Asistența după liberare

Ministerul Muncii trimite funcționarii săi în fiecare închisoare, pentru a lua contact cu acei deținuți care vor avea nevoie să fie ajutați pentru a găsi de lucru și dispune luarea măsurilor necesare prin *Biroul național de ajutorare* și prin birourile sale locale.

Personalul penitenciar

Se acordă o atenție deosebită personalului, mai ales celui cu grade inferioare (gardienii). Candidații la aceste posturi, ce satisfac condițiile de angajare, sunt examinați de comisie și, dacă sunt promovați, sunt plasați în instituții pentru a efectua un stagiul preliminar de patru săptămâni. Cei considerați apti la sfârșitul stagiului, urmează timp de opt săptămâni cursurile școlii centrale de pregătire a personalului.

IV. Sistemul penitenciar în Franța

Administrația penitenciară în Franța este subordonată Ministerului Justiției.

Serviciile publice penitenciare participă la executarea deciziilor și sentințelor penale și la menținerea securității publice. Ele favorizează reinsertia socială a persoanelor.

Organismele și serviciile Direcției Penitenciare

Aceste servicii sunt împărțite în servicii centrale și organisme auxiliare, pe de o parte, și servicii exterioare Administrației Penitenciare, pe de altă parte.

Din categoria serviciilor centrale fac parte Subdirecția executării pedepselor și reinsertiei, divizia mijloacelor deschise și subdirecția personalului și afacerilor administrative.

Organismele auxiliare ale Direcției administrative penitenciare sunt Consiliul Superior al Administrației Penitenciare și Comitetul Consultativ de Liberare Condiționată.

Stabilimentele penitenciare conțin o serie din cinci stabilimente de pedeapsă: case de arest, case centrale, centre de detenție și centre autohtone de semilibertate.

Aspecte privind activitatea din penitenciare

Personalul administrației penitenciarelor, inclusiv supraveghetorii, sunt civili. Aceștia din urmă au uniforma prevăzută cu trese specifice pentru gradele respective. S-a renunțat la folosirea deținuților ca șefi de echipe, de camere și detașamente, fenomen apreciat ca extrem de dăunător sub aspectul recuperării deținuților. Celulele sunt echipate cu instalații sanitare îngropate în zid, cu pat, masă, scaun de ciment, geam incasabil și gratii foarte solide. Măsura izolării are durată de până la 45 de zile și se execută în celule individuale.

Serviciul de inspecție este subordonat directorului administrației centrale și este format din patru inspectori cu înaltă calificare.

Programul de construire a noilor stabilimente

În vederea rezolvării problemelor legate de supravegherea deținuților și a stabilimentelor penitenciare, Ministerul Justiției a lansat un program special care s-a impus sub numele de *Programul celor 13.000 locuri*.

Programul a fost amendat astfel: societățile care au construit stabilimentele, au primit în concesiune toate activitățile de întreținere ale acestora, stabilimentele rămânând în administrația penitenciară a Ministrului Justiției.

Acest sistem s-a dovedit deosebit de practic și eficient, datorită caracteristicilor următoare:

- a) s-a elaborat un dosar de concurs, care a inclus și un documentar orientativ pentru concepția stabilimentului penitenciar;
- b) teritoriul țării a fost împărțit în patru regiuni, iar pentru fiecare regiune s-a ales o singură societate constructoare;
- c) construcțiile realizate reprezintă unicate în materie de arhitectură;

d) întreaga întreținere și funcționare a stabilimentului penitenciar este concesionată pe timp de 10 ani societăților ce le-au construit, în schimbul plății a circa 140 franci pe zi de deținut.²⁷

---

²⁷ Florian Ivan. *Criminologie și știința penitenciară*. Ed. Presa Universitară Română, Timișoara, 2002, p. 230-236.

Bibliografie selectivă

1. Petrache Zidaru. *Sistemul penitenciar în România*. Note de curs. Academia de poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 1992.
2. Ion Ioancea. *Drept Execuțional penal*. Editura All, București, 1996.
3. Petrache Zidaru. *Drept execuțional penal*. Editura Press, București, 1997.
4. Ioan Chiș. *Reforma penitenciară din România*. Editura Ando-Tours, Timișoara, 1997.
5. V. Florea, L. Florea. *Drept execuțional penal*, (concept determinativ.) Chișinău, 1999.
6. Bernard Baurord. *Penologie*. Precis Dalloz, 1991.
7. Gheorghe Diaconu. *Pedeapsa în dreptul penal*. Editura Lumina Lex, București, 2001.
8. Octavian Pop. *Modalități de executare a pedepsei cu închisoarea în stare de libertate*. Editura Mirton, Timișoara, 2002.
9. Octavian Pop, Valeriu Troenco. *Cercetarea infracțiunii de evadare*. Chișinău, 2002.
10. M. Lascu, S. Măhtăluță. *Drept execuțional penal*. Chișinău, 2003.
11. Octavian Pop. *Mediul penitenciar în implicațiile acestuia asupra personalității condamnatului*. Editura „Mirton”, Timișoara, 2003.
12. Florean Ivan. *Criminologie și știința penitenciară*. Editura Presa Universitară Română, Timișoara, 2002.

OCTAVIAN POP

doctor în drept,

conferențiar universitar

Catedra de drept public, Facultatea de Drept

Universitatea de Stat „Alec Russo” Bălți

S-a născut la 22 octombrie 1956, în comuna Rosna, județul Bistrița-Năsăud, România

După absolvirea școlii generale, din comuna natală Rosna, se înscrie la Liceul Teoretic „George Coșbuc” din orașul Năsăud, județul Bistrița-Năsăud. Își continuă studiile la Facultatea de Drept „Nicolae Titulescu” din Craiova, județul Dolj. Urmează cursuri de masterat la aceeași facultate, dar și la Universitatea Politehnică din Timișoara. În anii 1998–1999 se înscrie la cursurile de doctorat la Institutul de Filosofie, Sociologie și Drept din cadrul Academiei de Științe a Moldovei, obținând în anul 2001 titlul de doctor în științe juridice. Se specializează în drept penal, criminologie și drept penitenciar. Încă din perioada doctoranturii, lucrează ca asistent la Universitatea de Criminologie din Chișinău (1999–2000), apoi ca lector (2000–2001), lector superior (2001–2002) și conferențiar universitar interimar (2002–2003). În perioada 2003–2004, lucrează în calitate de conferențiar universitar interimar, la Catedra de drept a Academiei de Drept din Moldova, unde predă Dreptul execuțional penal la cursurile de masterat. În anul universitar 2004–2005 predă Criminologia și Dreptul execuțional penal la Facultatea de Drept, din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, prin cumul. În luna iunie 2005, prin concurs, este angajat în calitate de conferențiar universitar la Catedra de drept public. Fiind cetățean român primește toate aprobările necesare de la autoritățile competente (Ministerul Educației, Tineretului și Sportului, Biroul Național de Migrațiune etc.).

1993 – devine membru titular al Societății Scriitorilor din România.

1994–1997 – prin cumul asistent universitar la Catedra de drept din cadrul Institutului de Educație Permanentă „TIBISCUS”, Timișoara.

1995–1998 – redactor-șef al Revistei „Heliopolis”, Timișoara.

1998 – devine membru al Societății Ziariștilor din România și al Organizației Internaționale a Jurnaliștilor.

1999 – devine membru al Uniunii Juriștilor din România.

1996–prezent – redactor-șef al Revistei „Lumină și Speranță”, Găești.

1999–prezent – redactor-șef al Revistei „Cuvînt și Suflet ”, Găești.

2001–prezent – redactor-șef al Revistei „Phoenix”, Găești.

Din anul 1995 colaborează la diferite publicații din republică și străinătate, publicând peste 1300 de studii, articole și recenzii de carte. Din anul 2003 este colaborator permanent la Revista științifico-practică „Legea și Viața”, Chișinău, publicând până în prezent 29 de articole științifice.

Între anii 1990-2005 a publicat mai mult de 45 de lucrări (monografii și studii monografice) de drept penal, criminologic și drept penitenciar, patru din ele fiind de actualitate și referință pentru specialiștii din republică și anume:

- *Executarea pedepsei privative de libertate*, Chișinău, 2004
- *Răspunderea penală și pedeapsa aplicată minorilor*, Chișinău, 2005
- *Criminologie generală*. Manual, Chișinău, 2005
- *Drept penitenciar*. Note de curs, Bălți, 2005

Pentru activitatea didactico-științifică, a primit pe parcursul anilor mai multe diplome, distincții, premii și titluri ale unor societăți, asociații și instituții.

În perioada 1995-2005 a participat la mai multe congrese, conferințe, seminare și simpozioane atât în republică, cât și în străinătate în cadru cărora au fost dezbătute probleme de interes major, la fiecare prezentând câte un referat.

A. Publicatii elaborate până la susținerea tezei de doctorat (1997 - 2000)

I. Studii monografice

1. Despre raspunderea civilă delictuală. Ed. Ando – Tours, Timișoara, 1997, 147 p.
2. Probleme de practică judiciară în materia circumstanțelor agravante. Ed. “Ando - Tours” Timișoara, 1998, 56 p.
3. Exigentele sociale și legea penală. Ed. Ando – Tours, Timișoara, 1998, 60 p.
4. Circumstanțele agravante. Ed. Mirton, Timișoara, 2000, 81 p.
5. Circumstanțele atenuante. Ed. Mirton, Timișoara, 2000, 57 p.
6. Concursul între stările de agravare și atenuare a pedepselor. Ed. Mirton, Timișoara, 2000, 68 p.

II. Lucrări și articole

1. Aspecte generale privind recidiva (I) // Lumină și Speranță, Găești, 1999, an IV, nr. 1, p. 7.
2. Aspecte generale privind recidiva (II) // Lumină și Speranță, Găești, 1999, an IV, nr. 4, p. 8.
3. Infrațiuni contra patrimoniului // Lumină și Speranță, Găești, 1999, an IV, nr. 4, p. 18.
4. Tâlharia – infracțiune contra patrimoniului // Lumină și Speranță, Găești, 2000, an V, nr. 1, p. 8–20.
5. Individualizarea juridică a pedepselor // Lumină și Speranță, Găești, 2000, an V, nr. 1, pag 24 – 28.
6. Elemente de drept comparat în materia circumstanțelor agravante și atenuante // Lumină și Speranță, Găești, 2000, an V, nr. 10, p. 6–9.
7. Scurt istoric al noțiunii de individualizare a pedepsei // Revista Națională de Drept, Chișinău 2000, nr. 2, p. 53–54.
8. Rolul și locul individualizării sancțiunilor în cadrul politicii penale // Revista Națională de Drept, Chișinău, 2000, nr. 3, p. 24–25.

B. Publicații elaborate după susținerea tezei de doctorat (2001-2005)

(doctoratul: 1997-2000)

I. Studii monografice

1. *Aplicarea legii penale romane in afara teritoriului național*, Casa de Editură și Comerț SCAIUL, București, 2001, 80 p.
2. *Vinovația ca trăsătură esențială a infracțiunii*, Casa de Editură și Comerț SCAIUL București, 2001, 84 p.

3. *Prescripția răspunderii penale*, Casa de Editură și Comerț SCAIUL, București, 2001, 60 p.
4. *Infracțiuni contra siguranței circulației pe căile ferate*, Casa de Editură și Comerț SCAIUL, București, 2001, 56 p.
5. *Cauzele care atenuează și agravează pedeapsa*, Casa de Editură și Comerț SCAIUL, București,, 2001, 160 p.
6. *Drept penitenciar (note de curs)* , Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 272 p.
7. *Concursul de infracțiuni*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 90 p.
8. *Drogurile – un flagel al lumii contemporane*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 36 p.
9. *Alcoolismul ca fenomen social*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 36 p.
10. *Apariția și evoluția terorismului*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 46 p.
11. *Infracțiunea delapidării*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 72 p.
12. *Răspunderea penală pentru faptele savârșite de minori*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 98 p.
13. *Modalități de executare a pedepsei cu închisoarea în starea de libertate*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 128 p.
14. *Infracțiunea de concurență neloială*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 72 p.
15. *Instituția reabilitării*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 79 p.
16. *Atentatul contra unei colectivități*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 82 p.
17. *Infracțiunea de omor*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 80 p.
18. *Infracțiuni specifice navigației civile, maritime și fluviale*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 70 p.
19. *Teorii și modele explicative în domeniul delincvenței juvenile*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 52 p.
20. *Reglementarea infracțiunii de terorism în legislația principalelor state din lume*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 107 p.
21. *Tentativa ca formă a infracțiunii*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 82 p.
22. *Urmărirea penală a minorilor*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 36 p.
23. *Protecția penală a minorilor prin instrumente juridice internaționale*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 55 p.
24. *Implicațiile delincvenței juvenile*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 71 p.
25. *Determinarea sau înlesnirea sinuciderii*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 71 p.
26. *Aplicarea și executarea măsurii educative a internării minorului infractor într-un centru de reeducare*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 75 p.

27. *Aspecte juridice de teorie și practică judiciară privind infracțiunea de bancrută frauduloasă*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 47 p.
28. *Aspecte criminologice privind delincvența juvenilă în perioadă de tranziție a României*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 55 p.
29. *Aspecte de natură penală și criminologică privind delincvența juvenilă*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 101 p.
30. *Aspecte criminologice privind terorismul intern și internațional*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 77 p.
31. *Falsul material în înscrisuri oficiale și falsul intelectual*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 64 p.
32. *Aspecte teoretice și practice ale activității de probațiune*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 96 p.
33. *Mediul penitenciar și implicațiile acestuia asupra personalității condamnatului*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 79 p.
34. *Infracțiuni de sustragere de la îndeplinirea serviciului militar datorat (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 47 p.
35. *Recidiva postexecutorie (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 94 p.
36. *Praeterintenția ca formă a vinovăției penale (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 49 p.
37. *Opinii doctrinare și practica judiciară privind infracțiunea de înșelăciune (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 100 p.
38. *Omorul (studii de drept)*, Timișoara, 2003, 150 p.
39. *Soluții ce pot fi pronunțate în cazul urmăririi penale (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 78 p.
40. *Violența în perioada de tranziție (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 74 p.
41. *Evaziunea fiscală (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 79 p.
42. *Infracțiuni la regimul silvic (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 95 p.
43. *Condiții de existența a coautoratului (studii de drept)*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 33 p.
44. *Activitatea cotidiană în penitenciare*, Editura Waldpress, Timișoara, 2004, 76 p.
45. *Aplicarea normei juridice*, Ed. Mirton, Timișoara, 2004, 48 p.
46. *Executarea pedepsei privative de libertate*, Chișinău, 2004, 148 p.
47. *Răspunderea penală și pedeapsa aplicată minorilor*, Chișinău, 2005, 139 p.

II. Studii monografice în coautorat

1. *Aspecte de teorie și practică juridică în materia infracțiunii de loviri sau vatamari cauzatoare de moarte*, Centrul Editorial al Universității de Criminologie, Chișinău, 2001, 92 p.
2. *Instituția liberării condiționate în dreptul penal*, Centrul Editorial al Universității de Criminologie, Chișinău, 2001, 76 p.
3. *Cercetarea infracțiunii de evadare*, Centrul Editorial al Universității de Criminologie, Chișinău, 2001, 56 p.
4. *Utilizarea circuitelor bancare în activități de spălare a banilor*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 102 p.
5. *Cauzalitatea în criminologie*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 42 p.
6. *Criminalitatea economico-financiară, domeniul de cercetare al criminologiei moderne*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 56 p.
7. *Criminalitatea în domeniul fiscal*, Ed. Mirton, Timișoara, 2002, 90 p.
8. *Criminologie generală (manual)*, Chișinău, 2005, 349 p.
9. *Aplicații criminologice privind crima organizată*, Ed. Mirton, Timișoara, 2003, 84 p.

III. Lucrări și articole

1. *Considerații preliminare referitoare la răspunderea penală* // Lumină și Speranță, Găești, 2002, an VI, nr. 1-6 (ianuarie - iunie), p. 6.
2. *Mijloace de probă folosite în procesul penal, în cazul infracțiunilor de serviciu sau în legătură cu serviciul* // Lumină și Speranță, Găești, 2002, an VI, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 30.
3. *Necesitatea apărării dreptului de proprietate intelectuală* // Lumină și Speranță, Găești, 2002, an VII, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), p. 9.
4. *Protecția dreptului de autor prin mijloace de drept penal*, // Phoenix, Găești, 2002, an II, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), p. 4.
5. *Protecția topografiilor circuitelor integrate* // Cuvânt și suflet, Găești, 2002, an IV, nr. 5 - 8 (mai - august), p. 17.
6. *Modalități de executare a pedepsei cu închisoarea în stare de libertate (I)* // Lumină și Speranță, Găești, 2001, an VII, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), pag. 2;
7. *Apărarea invenției și inventatorului prin mijloace de drept penal*, // Lumină și Speranță, Găești, 2002, an VII, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 10.

8. Considerații generale privind probațiunea în cazul infracțiunilor de serviciu, // Cuvânt și suflet, Găești, 2002, an IV, nr. 5 - 8 (mai - august), p. 3.
9. Modalități de executare a pedepsei cu închisoarea în stare de libertate (II), // Pheonix, Găești, 2002, an II, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 21.
10. Ocrotirea dreptului de marcă și indicațiilor geografice prin mijloace de drept penal, // Pheonix, Găești, 2002, an II, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 34.
11. Probleme actuale ale dreptului penal și criminologiei în fostele țări comuniste // Cuvânt și suflet, Găești, 2002, an IV, nr. 9 - 12 (septembrie - decembrie), p. 11.
12. Protecția desenelor și a modelelor individuale // Cuvânt și suflet, Găești, 2002, an IV, nr. 9 - 12 (septembrie - decembrie), p. 13.
13. Modalități de executare a pedepsei cu închisoarea în stare de libertate (III), // Cuvânt și suflet, Găești, 2002, an IV, nr. 9 - 12 (septembrie - decembrie), p. 18.
14. Intenția, cea mai gravă formă a vinovăției, // Pheonix, Găești, 2003, an III, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), 2003, p. 5.
15. Considerații privind sistemul sancționator al minorilor în viitoarea legislație penală // Pheonix, Găești, an III, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), 2003, p. 21.
16. Considerații introductive privind vinovăția // Lumină și Speranță, Găești, 2003, an VIII nr1 - 6 (ianuarie - iunie), p. 1.
17. Aspecte teoretice și practice privind sistemul sancționar penal al minorilor infractori // Lumină și Speranță, Găești, 2003, an VIII, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), p. 23.
18. Pedepse neaplicabile minorilor // Cuvânt și Suflet, Găești, 2003, an V, nr. 1 - 3 (ianuarie - martie), p. 8.
19. Soluționarea cauzelor cu infractori minori de către instanțele de judecată – sinteza de practică judiciară // Cuvânt și Suflet, Găești, 2003, an V, nr. 1 - 3 (ianuarie - martie), p. 9.
20. Intenția în cadrul tentativei // Cuvânt și Suflet, Găești, 2003, an V, nr. 4 - 6 (aprilie - iunie), p. 15.
21. Intenția și praeterintenția // Cuvânt și Suflet, Găești, 2003, an V, nr. 4 - 6 (aprilie - iunie), p. 17.
22. Definirea noțiunii de delincvență juvenilă. Situații statice privind starea infracțională în rândul minorilor: curba actelor antisociale în funcție de vârstă // Revista națională de drept, Chișinău, 2003, nr. 6 (iunie), p. 55.
23. Cauze și condiții ale delincvenței juvenile // Legea și viața, Chișinău, 2003, nr. 1 (iulie), p. 35.

24. Răspunderea penală a minorilor // *Legea și viața*, Chișinău, 2003, nr. 2 (august), p. 14.
25. Starea subiectivă de marginalitate // *Lex Civitas*, Chișinău, 2003, nr. 1, p. 23.
26. Studiu comparativ asupra evoluției minorului în familie: destructurată și legal structurată // *Revista de criminologie, drept penal și criminalistică*, Chișinău, 2003, nr. 1 - 2, p. 64.
27. Abordări teoretice ale fenomenologiei criminalității // *Legea și viața*, Chișinău, 2003, nr. 3 (septembrie), p. 32.
28. Școala clasică de drept penal și criminologie // *Legea și viața*, Chișinău, 2003, nr. 4 (octombrie), p. 31.
29. Orientarea eclectică // *Legea și viața*, Chișinău, 2003, nr. 5 (noiembrie), p. 28.
30. Orientări psihologice în explicarea comportamentului criminal // *Legea și viața*, Chișinău, 2003, nr. 6 (decembrie), p. 32.
31. Criminalitatea la minori // *Lumină și speranță*, Găești, 2003, an VIII, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 2.
32. Măsurile de siguranță // *Phoenix*, Găești, 2003, an. III, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 38.
33. Cauze ce pot influența minorii în comiterea de infracțiuni // *Cuvânt și Suflet*, Găești, 2003, an V, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 3.
34. Aspecte din gândirea criminologică românească // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 1 (ianuarie), p. 24.
35. Teorii criminologice contemporane și critica acestora // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 2 (februarie), p. 34.
36. Răspunderea penală a minorilor infractori // *Lumină și Speranță*, Găești, 2004, an IX, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), p. 29.
37. Delincvența juvenilă în perspectiva directivelor Uniunii Europene // *Phoenix*, Găești, 2004, an. IV, nr. 1 - 6 (ianuarie - iunie), p. 12.
38. Implicațiile mediului familial cu potențial sociomoral și educativ diminuat asupra viitoarei conduite infracționale // *Revista de criminologie, drept penal și criminalistică*, Chișinău, 2004, nr. 1 - 2, p. 80.
39. Vârsta specială a minorului // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 3 (martie), p. 26.
40. Aspecte privind evoluția reglementarilor legislative penale privind protecția minorilor // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 4 (aprilie), p. 35.

41. Măsuri de protejare nemijlocită a persoanei minorului // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 5 (mai), p. 8.
42. Bunurile comune // *Cetatea Rodnei, Rodna*, 2004, nr. 5 - 8 (mai – august), p. 11.
43. Pedepsa cu moartea, cea mai severă și cea mai veche pedeapsă // *Cetatea Rodnei, Rodna*, 2004, nr. 5 - 8 (mai - august), p. 13.
44. Măsuri de protejare indirectă a minorului, menite a asigura prezervarea unui mediu sănătos, propice dezvoltării armonioase a acestuia // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 6 (iunie), p. 28.
45. Proceduri speciale privind protecția minorului // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 7 (iulie), p. 34.
46. Regimul special de drept penal aplicat infractorilor minori // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 5 (august), p. 32.
47. Aspecte privind procedura în cauzele cu infractori minori // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 9 (septembrie), p. 22.
48. Aspecte de drept comparat privind protecția minorului // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 10 (octombrie), p. 17.
49. Propuneri de lege ferenda privind protecția minorului // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 11 (noiembrie), p. 18.
50. Constituționalitatea prevederilor Codului Penal privind infracțiunile de cerșetorie (art. 326), vagabondaj (art. 327) și prostituție (art. 328) // *Legea și viața*, Chișinău, 2004, nr. 12 (decembrie), p. 22.
51. Pedepsa cu moartea, necesitate sau act inutil de cruzime // *Lumină și speranță*, Găești, 2004, an IX, nr. 7 - 12 (iulie - decembrie), p. 5.
52. Promovarea de către minori a conduitelor deviante în familii cu potențial educațional diminuat prin alcoolism, infracționalitate, violență și indiferență // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 1 (ianuarie), p. 25.
53. Violența și alcoolismul în familie: fenomene tot mai distrugătoare în formarea și dezvoltarea personalității minorilor // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 2, (februarie), p.19.
54. Programe de reabilitare în mediu deschis și impactul lor asupra minorilor internați într-un centru de reeducare // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 3, (martie), p.25.
55. Concepții asupra vieții și omului în viziunea marilor gânditori ai lumii // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 4, (aprilie), p.18.

56. Analfabetismul și abandonul școlar, factori determinanți în evoluția activității preinfracționale a minorilor // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 5, (mai), p.19.

57. Evoluția reglementărilor legale privind dreptul la viață a persoanei // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 6 (iunie), p. 21.

58. Aspecte introductive privind infracțiunea de pruncucidere // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 7 (iulie), p. 17.

59. Condițiile preexistente ale infracțiunii de pruncucidere // *Legea și viața*, Chișinău, 2005, nr. 8 (august), p. 24.

IV. Participarea la conferințe

1. Conferința științifico-practică internațională cu tema: *Sugestii asupra problemei detențiunii pe viață*, ținută la Universitatea de Criminologie, Chișinău, Republica Moldova (17 - 18 mai 2001). Referatul: **Problemele detențiunii pe viață.**

2. Conferința științifico-practică internațională cu tema: *Rolul pedepsei în societatea de tranziție*, ținută la Universitatea de Crimonologie, Chișinău, Republica Moldova (14 - 15 mai 2002). Referatul: **Pedeapsa și rolul ei în perioada de tranziție.**

3. Conferința științifico-practică internațională cu tema: *Probleme actuale ale Dreptului Penal și de Criminologie în spațiul post-socialist*, ținută la Universitatea de Criminologie, Chisinau, Republica Moldova (29 - 30 noiembrie 2002). Referatul: **Probleme actuale ale dreptului penal și de criminologie în fostele țări comuniste.**

4. Conferința științifico-practică internațională cu tema: *Violența în societatea de tranziție*, ținută la Universitatea de Criminologie, Chișinău, Republica Moldova (16 - 17 mai 2003). Referatul: **Violența în centrele de reeducare a minorilor și metodele de reeducare a acesteia.**

5. Conferința științifico-practică internațională cu tema: *Procesul de codificare în țările Europei de Sud-Est*, ținută la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova (21 – 22 octombrie 2005). Referatul: **Justiția penală pentru minori în documentele internaționale.**